

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Karolína Nešněrová

Likvidace pozůstalosti

z pohledu procesních subjektů

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, LL.M., Ph.D.

Katedra: občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 29.03.2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 112 586 znaků včetně mezer.

Karolína Nešněrová

V Benátkách nad Jizerou dne 29.03.2023

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, LL.M., Ph.D. za jeho velmi ochotný a vstřícný přístup spočívající především v aktivní komunikaci se sdělením cenných rad a připomínek při vedení mé diplomové práce.

Zároveň děkuji mé rodině a mým blízkým, kteří mě podporovali a stáli po celou dobu studia při mně.

Obsah

Úvod	6
1. Likvidace pozůstalosti	8
1.1. Stručný postup před nařízením likvidace pozůstalosti	8
1.2. Obecná charakteristika likvidace pozůstalosti a její účel.....	8
1.3. Stručný exkurz dřívější úpravou	9
2. Nařízení likvidace pozůstalosti	11
2.1. Procesní předpoklady	12
2.2. Obsah rozhodnutí	13
2.3. Účinky rozhodnutí o nařízením likvidace	14
2.4. Likvidační podstata	17
3. Účastníci řízení	19
3.1. Historický vývoj, komparace dřívější a nynější úpravy	20
4. Věřitelé	23
4.1. Pasiva likvidační podstaty	23
4.2. Přihláška	24
4.3. Incidenční spory	27
5. Likvidační správce	29
5.1. Jmenování	29
5.2. Odvolání a zánik jeho funkce	31
5.3. Jednání likvidačního správce	32
5.4. Práva a povinnosti	32
5.5. Odměna a náhrady likvidačního správce	33
6. Notář	36
6.1. Jmenování	36
6.2. Pozastavení výkonu a odvolání	37
6.3. Druhy notářské činnosti	38
6.4. Jmenovat nebo nejmenovat likvidačního správce	38
6.5. Dilemata soudního komisaře	40
6.6. Činnost v likvidaci	41
7. Společné činnosti soudního komisaře a likvidačního správce.....	45

7.1. Zjišťování majetku likvidačním správcem či notářem	45
7.2. Vedení seznamu majetku	46
7.3. Omezení při správě	47
7.4. Zpeněžení majetku likvidační podstaty.....	47
8. Závěr	50
Seznam zkratek	52
Seznam použitých zdrojů	53
Název diplomové práce v českém jazyce, abstrakt v českém jazyce a 3 klíčová slova v českém jazyce	56
Název diplomové práce v anglickém jazyce, abstrakt v anglickém jazyce a 3 klíčová slova v anglickém jazyce	58

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si vybrala likvidaci pozůstalosti z pohledu procesních subjektů. Původní moje myšlenka spočívala čistě na tématu likvidace pozůstalosti, avšak po přečtení veškerých ustanovení, která jsou k likvidaci pozůstalosti uvedena v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, jsem usoudila, že by bylo lepší se zaměřit na určitou část. Při přemýšlení o tom, která část likvidace by stála za „zvěčnění“ jsem došla k názoru, že by stálo za to říct, kdo to jsou vůbec procesní subjekty, tedy ti kteří jakýmkoliv způsobem ovlivňují průběh likvidace pozůstalosti.

Samotná likvidace pozůstalosti je velmi komplikovaným a mnohdy velice zdlouhavým procesem. Nutno podotknout, že ne vždy musí řízení o pozůstalosti dojít do stádia likvidace. Bohužel v dnešní době jde o čím dál častější jev, a to vzhledem k tomu, že lidé umírají s dluhy většími, než je jejich majetek. Se smrtí člověka totiž zákon spojuje určitá práva a určité povinnosti. Okamžikem, kdy se jeví likvidace pozůstalosti jako vysoce pravděpodobná, je když po vypořádání majetku, který měl zůstavitel a pozůstalý manžel ve společném jmění a po provedení soupisu aktiv a pasiv pozůstalosti, soudní komisař zjistí, že pozůstalost je předlužena, tzn. pasiva převyšují aktiva.

Při mé praxi u pana notáře jsem sama viděla okamžik, kdy se spis proměnil ve strašidlo, které obsahovalo ohromné množství stránek, a to právě v důsledku zahájení řízení o likvidaci pozůstalosti. Moji často kladenou otázkou pak bylo „A kdo je teda tím účastníkem řízení teď?“ Přišlo mi, že odpověď na moji otázku mi nebyla až tak jasná, a proto jsem se rozhodla ji upřesnit i pro ostatní, které to bude zajímat, tak jako mě. Cílem mé práce je srozumitelně uvést, kdy je kdo účastníkem a jaký je jeho vliv na řízení, kdy mu jeho účast končí nebo naopak začíná a co mu za odměnu z této účasti plyne.

Tato práce je rozdělena do sedmi kapitol, které mají své podkapitoly.

V první kapitole vůbec popisují, co se stane po smrti člověka, kdy se zahájí řízení o pozůstalosti, jak je k tomu pověřen notář a které kroky následně činí. Zároveň se snažím uvést definici likvidace pozůstalosti včetně jejího účelu. Stručně shrnu dřívější úpravu likvidace pozůstalosti, protože zde došlo k velkému legislativnímu vývoji.

Co je hlavním předpokladem pro nařízení likvidace, kdo podává návrh, co musí být splněno, aby bylo možné podat tento návrh, co je obsahem takového rozhodnutí o nařízení likvidace a jaké jsou jeho účinky, tak tomu všemu se věnuji ve druhé kapitole. Jde o popisování

těchto jednotlivých stádií, tak aby bylo jasné, co nařízení likvidace obnáší a jaké osoby se do toho zapojují.

Třetí kapitolu vnímám jako stěžejní, a to z hlediska toho, že v ní dávám ucelený přehled toho, kdo je účastníkem, komu naopak účastenství končí a kdy. Zároveň porovnáním dřívější a nynější úpravy docházím k závěru, že rekonstrukce byla velmi potřebná pro ujasnění, kdo účastníkem v této fázi řízení je a kdo není.

Ve čtvrté kapitole této práce popisují věřitele a jakým způsobem ovlivňují řízení. Zaobírám se tím, co všechno mohou věřitelé přihlásit jako pasiva do likvidace. Důležitým okamžikem je pro ně podání přihlášky, a proto je tomu věnována jedna podkapitola, ve které je vyličen, jaké jsou všechny její náležitosti. Jelikož je hlavním účelem likvidace pozůstalosti uspokojení pohledávek věřitelů, přišlo mi vhodné zakomponovat do této kapitoly i incidenční spory. Respektive popsat jakou možnost obrany v případě zpochybnění pohledávek má věřitel.

Pátá kapitola obsahuje popis činnosti likvidačního správce, kdy a za jakých okolností je jmenován, kdy naopak odvolán, jakým způsobem v řízení jedná a také jaké mu plynou ze zákona práva a povinnosti a jakou odměnu a náhradu nákladů může za svoji činnost dostat.

Šestá kapitola je zaměřena na seznámení se s povoláním notáře. Bylo nezbytné popsat jeho jmenování do funkce, včetně možného pozastavení výkonu a odvolání a také to jaké druhy notářské činnosti vykonává. Z hlediska jeho vlivu na průběh likvidace pozůstalosti je důležitý bod, když se rozhoduje, zda bude anebo nebude jmenovat likvidačního správce. V této kapitole jsem si také dovolila upozornit na určitá dilemata, která v průběhu řízení řeší a zároveň jsem uvedla situaci, která by mohla vést k následné diskusi ohledně dalšího řešení. V neposlední řadě popisují činnosti, které soud svěřil jen jemu.

Předposlední, sedmá kapitola už je zaměřena na společnou činnost soudního komisaře a likvidačního správce, respektive takovou činnost, kterou mohou vykonávat jeden nebo druhý, ale oba mají k výkonu oprávnění.

Závěrem diplomové práce shrnuji a hodnotím celou práci.

1. Likvidace pozůstalosti

1.1. Stručný postup před nařízením likvidace pozůstalosti

K okamžiku smrti zůstavitele se váže vznik dědického práva, tedy práva na pozůstalost nebo poměrný díl z ní. Řízení o pozůstalosti se zahajuje, buď bez návrhu, jakmile se soud dozví o smrti zůstavitele či o jeho prohlášení za mrtvého, anebo na návrh toho, kdo má právo na pozůstalost jako dědic.¹ Nejčastějším případem zahájení řízení soudem je na základě oznámení matričního úřadu o úmrtí fyzické osoby místně příslušnému soudu. Dále je soudem pověřen notář, v pozůstalostním řízení označován jako soudní komisař, o provedení úkolů v řízení o pozůstalosti.

Soudní komisař začne činit kroky, kterými získává informace o rodinných a majetkových poměrech zůstavitele. Komunikuje zpravidla s osobou uvedenou v úmrtním listu jako „vypravitel pohřbu“. Tato osoba je zpravidla předvolaná k jednání, při kterém se sepíše protokol o předběžném šetření. Následně se vychází z údajů uvedených v protokolu a soudní komisař vyzývá³ instituce a osoby uvedené v protokolu ke sdělení aktiv či pasiv pozůstalosti ke dni úmrtí zůstavitele. Provádí lustraci v centrální evidenci závětí, centrální evidenci manželských smluv a též provede lustraci v Centrálním depozitáři cenných papírů. Jelikož věřitelé dobře vědí o úmrtí dlužníka, tak aniž by byli vyzváni, často sami přihlašují své pohledávky do pozůstalostního řízení. V tomto okamžiku může nastat situace, kdy nám pasiva pozůstalosti začnou převyšovat nad aktivy. Začínáme hovořit tedy o pozůstalosti, která je předlužena a je možné využití institutu likvidace pozůstalosti.

1.2. Obecná charakteristika likvidace pozůstalosti a její účel

Legální definici termínu likvidace pozůstalosti v zákoně č. 292/2013 Sb., ze dne 12.09.2013, o zvláštních řízeních soudních, dále jen z. ř. s., nenajdeme. Avšak důvodová zpráva k § 195 až 202 z. ř. s. ji definuje jako: „*Jde o právní institut, kterým se řídí uspokojení pohledávek věřitelů zůstavitele z výtěžku zpeněžení majetku, který patří do likvidační podstaty zůstavitele, a tím, že neuspokojené pohledávky za zůstavitelem zanikají.*“⁴ Z této definice se dá vyvodit, že jde o

¹ § 138 zákona č. 292/2013 Sb. ze dne 12.09.2013, o zvláštních řízeních soudních, dále jen z. ř. s.

² DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. Občanské právo hmotné, svazek 4. Díl čtvrtý: Dědické právo, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 150

³ § 88 vyhlášky č. 37/1992 Sb. ze dne 20.12.1991, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, dále jen j. ř. o. k. s.

⁴ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016., s. 365

proces prováděný na základě zákona, kterým se zpeněží veškerá aktiva a z tohoto výtěžku dojde k uspokojení pohledávek zůstavitelových věřitelů, což je taky hlavním účelem likvidace pozůstalosti. Jde o snahu dosáhnout alespoň částečného uspokojení známých věřitelů, kteří přihlásili svoji pohledávku.

Když hovoříme o předlužené pozůstalosti, kde jsou pasiva vyšší než aktiva, může jít o předluženou pozůstalost i tehdy, kdy je pozůstalost bez majetku nebo s majetkem nepatrné hodnoty? Ano, ale v tomto případě se řízení zastaví a majetek, jestliže tam nějaký je, se vydá, s jeho souhlasem, vypraviteli pohřbu. Dluhy na vypravitele pohřbu nepřecházejí, jelikož zde není dědic, na kterého by mohly přejít. Avšak v případě nevyslovení souhlasu vypravitele pohřbu se řízení nezastavuje a pozůstalost je projednána.⁵

Dojít k závěru, že je pozůstalost předlužena může soudní komisař nejen tím, že si sami věřitelé budou přihlašovat své pohledávky, nebo instituce oslovené skrz výzvu³ odpoví pro dědice záporným sdělením, ve kterém uvedou svoji pohledávku, kterou přihlašují do pozůstalosti, ale také tím, že bude postupovat dle § 174 z. ř. s. Dle tohoto ustanovení soud usnesením vyzve věřitele zůstavitele, aby u něho ve stanovené lhůtě přihlásili pohledávky, které doloží příslušnými listinami dokazujícími výši a pravost pohledávky. Soud ale vyzývá jen v případě návrhu dědice, který si vyhradil soupis pozůstalosti nebo toho, kdo spravuje pozůstalost.

1.3. Stručný exkurz dřívější úpravou

Likvidace pozůstalosti je upravena v 86 ustanoveních z. ř. s., konkrétně v § 195 až 280, což je v poměru k dřívější úpravě velký rozdíl. V občanském soudním řádu z roku 2013 byla úprava likvidace dědictví jen ve 3 ustanoveních, v § 175t až v 175v. A jak si můžeme všimnout i terminologicky došlo ke změně, už nehovoříme o likvidaci dědictví nýbrž pozůstalosti. V předchozí úpravě soud rozhodl o likvidaci dědictví bez návrhu nebo na návrh. Návrh mohl podat jak věřitel, tak všichni dědicové nebo stát, kterému mělo dědictví připadnout podle § 462 zákona č. 40/1964 Sb, občanský zákoník. Zpeněžoval se veškerý majetek a rozděloval se do šesti skupin. Ten majetek, který se nepodařilo zpeněžit připadl státu. Pohledávky se uspokojovaly dle skupin postupně, pokud nebyl dostatečný výtěžek, tak se uspokojovalo poměrně. Neuspokojené pohledávky vůči dědicům zanikly pravomocným skončením likvidace. Případný přebytek byl projednán soudem jako dědictví.⁶ Nynější úprava vznikla v souvislosti s rekodifikací soukromého

⁵ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. Praha: Leges, 2019, s. 596

⁶ BÍLEK, Petr, DRÁPAL Ljubomír, JINDŘICH, Miloslav, WAWERKA, Karel. Notářský řád a řízení o dědictví. 3.vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 694-701

práva, s přijetím nového občanského zákoníku účinným od 1. ledna 2014 a dalších doprovodných předpisů. Dědické řízení bylo doposud upraveno v občanském soudním řádu z roku 2013, ze kterého bylo vyňato a je nyní obsaženo v z. ř. s. Nová úprava likvidace pozůstalosti upravená v z. ř. s. je velmi podrobná a inspirací při tvorbě jí byl insolvenční zákon,⁷ a to především postupem soudu při konkurzu, jelikož smyslem, jak likvidace pozůstalosti tak konkurzu, je zpeněžení veškerého majetku dlužníka s následným uspokojením věřitelů z výtěžku.

⁷ zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 30.03.2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

2. Nařízení likvidace pozůstalosti

Hlavním předpokladem pro nařízení likvidace pozůstalosti je její předluženost. O předluženosti je rozhodnuto v usnesení dle § 180 odst. 1 z. ř. s., kterým je určena obvyklá cena majetku, jiných aktiv, výše dluhů a jiných pasiv pozůstalosti a výše předlužení.⁸ Teprve po právní moci tohoto usnesení jde o předpoklad pro případnou likvidaci pozůstalosti dle § 195 a násl. z. ř. s. V případě, že dojde ke zjištění nového majetku ještě před pravomocným ukončením řízení, může dojít k opravě původního usnesení vydáním nového usnesení, a tedy k následku že zde není důvod k nařízení likvidace pozůstalosti, jelikož máme nepředluženou pozůstalost. Stejně tak může dojít zjištěním nových pasiv k možnosti nařízení likvidace.

K nařízení likvidace pozůstalosti dojde dvojím způsobem, buď dle § 195 odst. 1 z. ř. s. na návrh třech různých oprávněných osob nebo dle § 195 odst. 2 z. ř. s. bez návrhu. U obou z těchto případů musí být splněny určité předpoklady.

Na návrh likvidaci pozůstalosti soud nařídí, pokud návrh podává dědic, kterému svědčí výhrada soupisu. Výhrada soupisu slouží k tomu, že dotyčný dědic hradí dluhy zůstavitele jen do výše ceny nabytého dědictví.⁹ O právu uplatnit výhradu soupisu je dědic poučen soudním komisařem v průběhu dědického řízení. Pokud by totiž došlo k situaci, že by dědic neuplatnil výhradu soupisu, postupuje se dle § 1704 zákona č. 89/2012 Sb. ze dne 03.02.2012, občanský zákoník, dále jen o. z., dle kterého je dědic povinen hradit dluhy zůstavitele v plném rozsahu, tj. i svým vlastním majetkem. Lze tedy shrnout, že uplatnění či neuplatnění výhrady soupisu hraje významnou roli pro pozůstalostní řízení, jelikož dědic, který ji neuplatní se nezproští povinnosti hrazení dluhů v plné výši návrhem na likvidaci pozůstalosti.

Druhou oprávněnou osobou k podání návrhu je stát za předpokladu, že mu má připadnout pozůstalost jako odúmrt' (§ 1634 o. z.), to proto že nedědí žádný dědic, ani podle dědické smlouvy či závěti, ani podle zákonné dědické posloupnosti. Z § 1634 odst. 2 o. z. vyplývá, že má stát stejné postavení jako dědic, kterému svědčí právo výhrady soupisu, proto soud jeho návrhu musí vyhovět a nařídit likvidaci pozůstalosti.¹⁰ Myslím si, že k této situaci dojde jen zřídka vzhledem k šesti dědickým třídám (§ 1635–1640 o. z.).

Třetí oprávněnou osobou k podání návrhu je věřitel, který prokázal svoji pohledávku, jíž odpovídá dluh patřící do pasiv likvidační podstaty.

⁸ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. Praha: Leges, 2019, s. 603

⁹ DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. Občanské právo hmotné, svazek 4. Díl čtvrtý: Dědické právo, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 182

¹⁰ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s.368

Likvidaci pozůstalosti soud nařídí bez návrhu, jsou-li splněny předpoklady uvedené v § 195 odst. 1 z. ř. s. a hlavně vyžaduje-li to veřejný zájem. Pojem „veřejný zájem“ je typickým neurčitým pojmem, kterému dá obsah až konkrétní případ. Mohlo by jít o situaci, kdy máme vysoké pohledávky státu, které převyšují hodnotu pozůstalosti nebo je zde předpoklad, že v úvahu přicházející dědicové budou dědictví odmítat, okruh dalších připadajících dědiců by se rozšiřoval a komplikoval, a tak veřejným zájmem v tomto případě bude zachování zásady rychlosti řízení, spočívajícím v postupu směřujícím k ukončení řízení a uhrazení co nejvíce dluhů, kdy případná zdlouhavost řízení by přinesla pokles hodnoty majetku.¹¹ Posouzení toho, zda je zde veřejný zájem, či nikoliv závisí na soudním komisaři.

2.1. Procesní předpoklady

Ať už je likvidace zahájena na návrh nebo bez návrhu, tak v obou případech musí být splněny předpoklady uvedené v § 195 odst. 1 písm. a) až d) z. ř. s.

Prvním předpokladem je, že likvidace pozůstalosti nemůže být nařízena v případech, kdy řízení o pozůstalosti bylo pravomocně skončeno, buď zastavením řízení o pozůstalosti bez majetku (§ 153 z. ř. s.) nebo zastavením řízení o pozůstalosti s majetkem bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty (§ 154 z. ř. s.). V tomto případě zde není povinnost hradit dluhy zůstavitele, neboť nemáme dědice, ani žádný majetek použitelný na úhradu dluhů.² Z praxe notářů vychází, že většinou majetkem nepatrné hodnoty je majetek v hodnotě 10.000,- Kč až 20.000,- Kč, přičemž se vychází z posouzení daného případu soudním komisařem.¹³ Typicky dojde k zastavení řízení pokud hodnota majetku se rovná nebo je nepatrně vyšší než náklady pohřbu.

Bylo provedeno vypořádání majetku patřícího do společného jmění zůstavitele a jeho manželky, což je druhým procesním předpokladem nařízení likvidace. Společné jmění manželů dle § 162 z. ř. s. zaniká smrtí zůstavitele.

Dalším předpokladem je vydané rozhodnutí podle § 180 z. ř. s., ve kterém byla stanovena předluženost pozůstalosti. V porovnání s dřívější úpravou je tento předpoklad zásadní změnou,

¹¹ HOLÍK, Luboš. *K nařízením likvidace pozůstalosti*. Ad Notam, 2017, č. 5, s. 24-25

¹² MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s.366

¹³ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 330

jelikož dle § 175t o. s. ¹⁴ mohl stát podat návrh na likvidaci, ačkoliv zde nebylo předlužené dědictví, a to v případě že dědictví má připadnout státu, který podal návrh na likvidaci, není možné uhradit peněžitý dluh zcela nebo z části penězi z dědictví a věřitel odmítl přijmout věc na úhradu své pohledávky.¹⁵ Důležité je ale zmínit, že předlužená pozůstalost nemusí mít vždy za následek nařízení likvidace, ale může skončit vydáním usnesení o dědictví dle § 185 z. ř. s. jako kdyby šlo o nepředluženou pozůstalost. Může se tak stát v případě, že máme majetek nepatrné hodnoty, který se nevydává vypraviteli pohřbu a případný výtěžek zpeněžení majetku by pokryl především náklady zpeněžení, možná i náklady zůstavitelova pohřbu, ale už by se nedostalo k uspokojování věřitelů. V souhrnu by nešlo ani o hospodárné řízení a ani o rychlou a účinnou ochranu práv, aspoň takto to shrnuje Nejvyšší soud v usnesení ze dne 19.03.2015, sp. zn. 21 Cdo 1346/2014, které výslovně říká: „*Předpoklady pro nařízení likvidace dědictví nejsou splněny nejen tehdy, má-li být řízení o dědictví zastaveno, ale ani v případě, že zůstavitel zanechal jen majetek nepatrné hodnoty a že k zastavení řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst. 2 o. s. ř.¹⁴ nedošlo jen proto, že ten, kdo se postaral o pohřeb, odmítl převzít nepatrný majetek zůstavitele do vlastnictví.*“ Ačkoliv jde o usnesení vztahující se k předchozí úpravě likvidace dědictví, stejně tak jde o možnou aplikaci na nynější úpravu.

Posledním předpokladem je že dosud nebylo pravomocně rozhodnuto o dědictví podle § 184 až 187 z. ř. s. Musí jít o pravomocné rozhodnutí, neboť jen takto může být řízení o pozůstalosti skončeno, viz § 188 písm. c) z. ř. s.

2.2. Obsah rozhodnutí

Rozhodnutí o nařízení likvidace pozůstalosti soudní komisař vydá vždy ve formě usnesení. Usnesení se v ten samý den vydání vyvěsí na úřední desce soudu, u něhož probíhá řízení o pozůstalosti, současně je třeba tentýž den zajistit neprodlené zveřejnění na tzv. úřední elektronické desce,¹⁶ případně může být v odůvodněných případech zveřejněno též prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků.

Obsahem rozhodnutí je výzva věřitelům, aby u soudu přihlásili své pohledávky, a to ve lhůtě kterou soudní komisař stanoví, a která nesmí být kratší než 3 měsíce od právní moci usnesení.

¹⁴ zákon č. 99/1963 Sb., ze dne 04.12.1963, občanský soudní řád

¹⁵ BÍLEK, Petr, DRÁPAL Ljubomír, JINDŘICH, Miloslav, WAWERKA, Karel. Notářský řád a řízení o dědictví. 3.vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 695

¹⁶ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 454

Lhůta je lhůtou soudcovskou, proto může být stanovena i na delší dobu, než jsou 3 měsíce a zároveň může být prodloužena.¹⁷ Jde o konvokaci věřitelů, tzv. svolání věřitelů (§174 z. ř. s.), jejímž cílem je zjistit okruh zůstavitelových věřitelů s pevným zjištěním výše dluhů.

Dále se věřitelé poučují o následcích, jestliže nejsou přihlášky podány řádně a včas. Věřitelé jsou tak informováni o tom, že ty pohledávky, které nemají potřebné náležitosti a nebyly doplněny či opraveny ve lhůtě stanovené soudem anebo byly podány opožděně, zanikají dnem skončení řízení o pozůstalosti a v likvidaci k nim nebude přihlíženo. Toto poučení je buď uvedeno přímo ve výrokové části usnesení nebo v části kde je pravidelně obsaženo poučení o opravných prostředcích.¹⁸

Součástí rozhodnutí může být též i výrok o určení obvyklé ceny majetku a jiných aktiv pozůstalosti, výše dluhů a dalších pasiv pozůstalosti a výše předlužení dle § 180 odst. 1 z. ř. s. a taktéž výrok o vypořádání společného jmění manželů, pokud manželství zaniklo v důsledku smrti zůstavitele. Pokud usnesení obsahuje jeden z těchto výroků anebo všechny, je potřeba doručit účastníkům dle § 110 až 116 z. ř. s. usnesení do vlastních rukou.

Vyžaduje-li to potřeba správy nebo zpeněžování majetku anebo budou v řízení spory o pasiva likvidační podstaty soud výrokem jmenuje likvidačního správce pozůstalosti podle § 197 z. ř. s. V rámci tohoto usnesení mohou být likvidačnímu správci rovnou uloženy určité povinnosti.¹⁷

Usnesení, které bylo vydáno v důsledku podání návrhu na likvidaci pozůstalosti, soud doručí navrhovateli. Též známým účastníkům řízení, kterými jsou dědicové případně stát, tedy ti kteří byli účastníky předcházejícího řízení o projednání pozůstalosti (§ 110 – 116 z. ř. s.). Tito známí účastníci řízení mají právo napadat toto usnesení opravnými prostředky, jejich účast zaniká až právní mocí usnesení. Usnesení se doručí též těm věřitelům, kteří aktivně své pohledávky oznámili soudu již dříve, aby věděli, že je potřeba podat řádnou přihlášku nebo své podání doplnit o náležitosti přihlášky.¹⁹

2.3. Účinky rozhodnutí o nařízení likvidace

Účinky nařízení likvidace jsou upraveny v § 198 a násl. z. ř. s. Daly by se rozdělit do šesti skupin - účinky na výkon rozhodnutí a exekuce, účinky na jiná řízení týkající se aktiv nebo pasiv

¹⁷ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. Praha: Leges, 2019, s. 606

¹⁸ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 453

¹⁹ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 370

likvidační podstaty, účinky týkající se přechodu správy pozůstalosti, další účinky spojené s právní mocí nařízení likvidace, účinky na dluhy a pohledávky a účinky na závěru a zajištění majetku. Zákon s nařízením likvidace pozůstalosti spojuje tyto účinky od okamžiku zveřejnění usnesení. Jde tedy usnesení vydané a vyvěšené na úřední desce soudu, tudíž účastníkům nevyhlášené, nedoručené a tedy nepravomocné.²⁰

Po vyvěšení usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti na úřední desce nelze nařídít ani provést výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by mohla postihnout majetek náležející do likvidační podstaty. V případě že výkon rozhodnutí nebo exekuce probíhá, tak dnem právní moci usnesení, se výkon rozhodnutí nebo exekuce zastavuje ze zákona a stejně tak už ani výkon rozhodnutí či exekuci nelze nařídít a soud o tom má bezodkladně vyrozumět účastníky. Důvodem je, že pohledávky nepřihlášené řádně do likvidace nebo nejsou v jejím rámci zcela uspokojeny, tak zanikají dle § 277 z. ř. s., a proto je pro věřitele bezvýznamné, aby si do budoucna zajišťoval lepší pořadí podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce. Jestliže se výkon rozhodnutí či exekuce týká nemovitosti evidované v katastru nemovitostí, musí soud neprodleně informovat příslušný katastrální úřad o zastavení řízení k němuž došlo ze zákona.

Co se týče jiných řízení, která se týkají aktiv nebo pasiv likvidační podstaty např. řízení před správním orgánem nebo soudní řízení, kdy účastníkem byl zůstavitel nebo ten kdo pozůstalost spravoval – dědic, správce pozůstalosti, tak i tato řízení se zastavují, jakmile usnesení o nařízení likvidace nabylo právní moci. Tato řízení jsou zastavena až po vydání rozhodnutí o zastavení řízení, a contrario nedochází zde k zastavení ze zákona jako tomu je v případě zastavení řízení o výkonu rozhodnutí nebo exekučního řízení. Existují zde ale výjimky uvedené v § 198 odst. 2 písm. a) až c) z. ř. s., u kterých se řízení nezastavují. Vesměš jde o řízení, jež se týkají vyjasnění existence pohledávek, či jiných práv, resp. jde o vymáhání pohledávek, které měl zůstavitel za svými dlužníky, spory o pasiva likvidační podstaty, spory o rozsah majetku likvidační podstaty. Na místo zůstavitele nebo osoby spravující pozůstalost nastupuje do jeho pozice a v řízení je dále pokračováno s likvidačním správcem, a to od právní moci usnesení o nařízení likvidace.²¹

Dnem vyvěšení usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti na úřední desce soudu přechází správa pozůstalosti na likvidačního správce nebo notáře. Na likvidačního správce přechází tehdy byl-li v usnesení jmenován, v opačném případě přechází správa na notáře, pověřeného coby soudního komisaře. Před právní mocí usnesení činí likvidační správce nebo notář úkony, které

²⁰ ŠEŠINA, Martin. *Urychlení likvidace pozůstalosti*. Ad Notam. 2015, č. 2, s. 8-11

²¹ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 456

nesnesenou odkladu, po právní moci usnesení vykonávají plnou správu cizího majetku dle § 226 z. ř. s.²²

Dnem právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti zanikají dědická práva zůstavitelových dědiců, zaniká právo státu, pokud na něj hledím jako na zákonného dědice, na odúmrtí. Avšak právo na vydání likvidačního přebytku upravené v § 275 z. ř. s. i nadále trvá osobám, kterým ke dni nařízení likvidace svědčilo dědické právo. Též zanikají všechny odkazy zřízené zůstavitelem, práva na povinný díl, práva některých osob na zaopatření (např. osoba mající právo na nutnou výživu, kterou nedostává a není schopna se sama živit - § 1665 o. z.) a další práva, která vznikla po smrti zůstavitele, o nichž zákon stanoví, že je uspokojí dědici zůstavitele nebo že se uspokojí z pozůstalosti. Dále zaniká odloučení pozůstalosti, zanikají zůstavitelovy příkazy, pověření, plné moci včetně prokury, a další jeho jednostranná právní jednání, i když by jinak měla trvat i po jeho smrti. A nadále už ani není možné, aby správu pozůstalosti vykonával vykonavatel závěti nebo správce pozůstalosti, kterým též právní mocí usnesení zaniká funkce. A poslední věci zanikající dle § 200 z. ř. s. jsou pasiva pozůstalosti, o kterých to zákona stanoví např. úroky a úroky z prodlení, které by přirostly po právní moci usnesení o nařízení likvidace, nebo smluvní pokuty a penále, pohledávky z darovacích smluv.²³

Dnem právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti se považují pohledávky věřitelů, které dosud byly nedospělé, za splatné, a to bez ohledu na to co je stanoveno ve smlouvě mezi věřitelem a zůstavitelem nebo co stanoví zvláštní právní předpis. Jsou k tomu potřeba splnit tři podmínky – musí jít o pohledávky, které nejsou dříve splatné, jde o pohledávky věřitelů, kteří se včas a řádně přihlásili a zároveň tyto pohledávky patří do pasiv likvidační podstaty. Podstatou je, aby vyčkávání na splatnost pohledávek nevedlo k průtahům řízení. Dnem právní moci usnesení též pohledávky vůči třetím osobám, jež jsou zajištěné majetkem likvidační podstaty (např. zůstavitel zřídil zástavní právo k nemovitosti náležející do likvidační podstaty věřiteli třetí osoby), se stávají ze zákona splatnými, ovšem opět za podmínky, že věřitel zajištěné pohledávky tuto pohledávku řádně a včas přihlásil, tedy požádal o uspokojení ze zajištění.²⁴

Pokud byla v průběhu běžného řízení pozůstalosti nařízena závěra pozůstalosti např. se určitá věc uložila do soudní či notářské úschovy nebo se zapečetila v zůstavitelově bytě, zakázalo se vyplácet z účtu atd., tak tato závěra zůstává v platnosti i po právní moci usnesení o nařízení

²² MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016., s.373-374

²³ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 462

²⁴ Tamtéž, s. 463

likvidace, a to se všemi jejími účinky v § 149 až 151 z. ř. s. uvedenými. Stejně tak zůstává soudnímu komisaři možnost závěru pozůstalosti některým ze způsobů uvedených v § 149-151 z. ř. s. nařídit, a to i po vyvěšení usnesení o nařízení likvidace na úřední desce soudu. Soudní komisař závěru nařídí z vlastní iniciativy anebo na návrh likvidačního správce, je-li jmenován.

2.4. Likvidační podstata

Velmi důležitým úkolem při likvidaci pozůstalosti je zjistit její majetek. Respektive majetek, který může být využit k uspokojení pohledávek věřitelů. A proto tedy velmi závisí na jeho rozsahu a také hodnotě, protože podle toho dojde k uspokojování věřitelů.²⁶ Obsah a rozsah majetku likvidační podstaty je vymezen v ustanovení § 212 z. ř. s. Spadá sem:

- majetek zůstavitele, který vlastnil v den své smrti, to neplatí o majetku, který při vypořádání společného jmění manželů (§ 162 z. ř. s.) připadl pozůstalému manželovi, a kromě práv vázaných jen na osobu zůstavitele. To znamená, že určité věci ze společného jmění manželů připadají jen pozůstalému manželovi a zbytek se stává součástí likvidační podstaty.
- pohledávky a majetková práva, která sice vznikla po smrti zůstavitele, ale jejich původ je určen právními skutečnostmi, které nastaly ještě za jeho života a kdyby zůstavitel nezemřel, tak by mu bez dalšího patřila. Případem, který mě napadá je zůstavitelova pohledávka za panem „X“, která vznikla v roce 2021, její splatnost měla nastat v lednu 2023, ale zůstavitel zemřel v prosinci 2022.
- právo na vypořádání společného jmění, které bylo zrušeno, zaniklo nebo bylo zúženo ještě za života zůstavitele, ale v době jeho smrti nebylo dosud vypořádáno.
- majetek ve vlastnictví třetích osob, ze kterého lze uspokojit zůstavitelovu pohledávku, protože ušel neúčinným právním jednáním z majetku zůstavitelova dlužníka a tato neúčinnost byla založena rozhodnutím soudu. Tedy, že toto právní jednání není vůči zůstavitelovým právním nástupcům účinné. Případně náhrada za takovýto majetek, není-li možné uspokojení zůstavitelovy pohledávky přímo z tohoto majetku (např. proto že už majetek neexistuje).
- majetek o němž dle § 225 z. ř. s. platí, že patří do likvidační podstaty. Což je majetek, kvůli němuž byla podána žaloba zpochybňující to, že patří do likvidační podstaty, tj.

²⁵ MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s.376

²⁶ SVOBODA, Jiří, KLIČKA, Ondřej. Dědické právo v praxi. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 332

sporný majetek a žaloba proti němu nebyla podána ve lhůtě, nebo bylo řízení zastaveno, byla odmítnuta anebo zamítnuta.

- majetek, o kterém to stanoví zákon, typickým příkladem jsou náklady likvidačního správce zaplacené v řízení představující jeho hotové výdaje.
- příslušenství, plody a užitky, majetku uvedeného shora, např. je-li v majetku likvidační podstaty bankovní účet, tak jeho úroky.

Při porovnání § 171 a násl z. ř. s. a § 212 z. ř. s. dojdeme k závěru, že nejde o stejný majetek, a tudíž že pojem likvidační podstaty je pojmem širším, konkrétně aktiva pozůstalosti uvedená v § 171 odst. 1 jsou rozšířena v § 212 odst. 1 písm. d) až g), ale samozřejmě že majetek zjišťovaný v průběhu pozůstalostního řízení je východiskem pro určení majetku náležícího do likvidační podstaty.²⁷

²⁷ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 390-391

3. Účastníci řízení

Účastníci při likvidaci pozůstalosti jsou upraveni v § 117 z. ř. s. Patří sem věřitelé, kteří přihlásili svoji pohledávku, věřitelé mající právo na uspokojení své pohledávky, ačkoliv ji nepřihlásili a likvidační správce. Věřitelé, kteří přihlásili svoji pohledávku, jsou ti, kteří ji přihlásili na základě výzvy soudu, která byla součástí usnesení dle § 196 z. ř. s., ale také ti kteří ji soudu přihlásili už předtím, tj. soudnímu komisaři oznámili svoji pohledávku, která má všechny náležitosti přihlášky. Druhou skupinou věřitelů jsou ti, kteří mají právo na uspokojení své pohledávky, ale nepřihlásili ji. Jde zejména o pohledávky ze smluv vzniklých v průběhu řízení o likvidaci pozůstalosti uzavřených s likvidačním správcem nebo soudním komisařem anebo pohledávka správce pozůstalosti, který dosud spravoval pozůstalost a má nárok na odměnu a náhradu jeho nákladů. Posledním účastníkem je likvidační správce byl-li soudním komisařem jmenován, ale o tom bude dále pojednáno v kapitole páté této práce.²⁸

Avšak po přečtení ustanovení § 117 odst. 2 z. ř. s. vyvstane otázka, zda se okruh účastníků neliší, podle tohoto zda usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti již nabylo právní moci nebo nenabylo. To by znamenalo, že výčet není možné brát jako výčet taxativní, ale demonstrativní, jelikož je potřeba jej vnímat v kontextu celého řízení o pozůstalosti v souvislosti s tím, že se na určitých procesních úkonech může podílet vícero subjektů a také s ohledem na ustanovení § 6 odst. 1 z. ř. s., kdy za účastníka se má považovat ten o jehož právech a povinnostech má být v řízení jednáno. Takže z tohoto důvodu bude účastníkem do určité fáze řízení i osoba, které se dotýká závěra pozůstalosti, a která bude nařízena až po vyvěšení usnesení o nařízení likvidace.

Abych to víc vysvětlila, tak po vydání usnesení o nařízení likvidace a jeho následném vyvěšení na úřední desce soudu se normálně pokračuje v řízení o pozůstalosti, tudíž soudní komisař jedná s dědici. Jde ale o případ, kdy bylo nařízení likvidace navrženo státem anebo jde o nařízení bez návrhu, je-li zde veřejný zájem, a tudíž není znám dědic, který by dědictví neodmítl a uplatnil či neuplatnil výhradu soupisu.²⁹

Osoby uvedené v § 110 až 116 z. ř. s., což jsou dědic, vypravitel pohřbu, stát (nedědí-li žádný dědic), manžel zůstavitele, věřitel zůstavitele, nepominutelný dědic, vykonavatel závěti, správce pozůstalosti a účastníci při závěre pozůstalosti, jsou účastníky běžného řízení o pozůstalosti, ale dnem nabytí právní moci usnesení o nařízení likvidace jejich účast zaniká.

²⁸ MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 231

²⁹ ŠEŠINA, Martin. *Urychlení likvidace pozůstalosti*. Ad Notam, 2015, č. 2, s.10

Usnesení jim proto musí být doručeno a mohou do té doby podávat opravné prostředky např. odvolání proti dosavadním rozhodnutím vydaným, konkrétně proti výši předlužení pozůstalosti a tím pádem jejich účast na řízení o těchto opravných prostředcích nezaniká. Ale rozhodně to neznamená, že tyto osobou nemohou být účastníky řízení jako věřitelé, kteří přihlásí svoji pohledávku nebo mají pohledávky, které nepřihlásí, ale na jejich uspokojení mají právo.

Stejně tak se může stát i opačný případ, kdy věřitel nemusí být účasten řízení o likvidaci po celou dobu. Jeho účast může zaniknout v průběhu tím, že se věřitel práva na uspokojení své pohledávky vzdá nebo svého práva pozbude jinak např. jeho pohledávka je v průběhu likvidace uspokojena zcela nebo zčásti jinak anebo byla úspěšně popřena. I v tomto případě však jejich účast sice končí v řízení o likvidaci pozůstalosti, ale v řízení o opravných prostředcích nadále trvá.³⁰

3.1. Historický vývoj, komparace dřívější a nynější úpravy

Dosavadní úprava účastenství byla v ustanovení § 175b občanského soudního řádu z roku 2013 (dále jen „o. s. ř. 2013“) a týkala se okruhu účastníků dědického řízení v zásadě bez rozlišení, zda jde o běžné řízení nebo o likvidaci dědictví. Konkrétně toto ustanovení říkalo, že účastníkem řízení jsou ti, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici, pokud takových osob není, tak stát. Zůstavitelův věřitel byl účastníkem řízení podle § 175p o. s. ř. 2013 jen v případě, kdy se vypořádává jeho pohledávka a při likvidaci dědictví. A tudíž z ustanovení § 175b vyplývalo, že účastníky v jakékoliv fázi řízení jsou zůstavitelovi dědici, případně stát a za určitých podmínek i věřitel.

Při zjišťování toho, kdo je zůstavitelův dědic soudní komisař tehdy usuzoval ze skutečností, které pro něj byly významné z pohledu hmotného práva. Počátek závisel na okamžiku, kdy soudní komisař věděl o skutečnosti, z nichž toto dědické právo vyplývá a trvalo tak dlouho, dokud se neprokázal opak. Osoba, která tvrdila, že je zůstavitelovým dědicem u soudního komisaře, se stala účastníkem okamžikem, kdy uplatnila své právo (tj. v době svého tvrzení). U závěti byli účastníky vedle závětních dědiců také nepominutelní dědicové a další osoby, kterým svědčilo dědění ze zákona. A samozřejmě v případě vydědění byl účastníkem i vyděděný potomek.

Stát se stával účastníkem v řízení o dědictví, jestliže zde nebylo osob, které mohou dědit, tj. nejsou zde ani zákonní dědicové, ani závětní anebo je jejich dědické právo pochybné. V případě, že by stát dědil na základě závěti, považoval se za právnickou osobou a měl stejné postavení jako dědic.

³⁰ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 231-232

O tom, zda někdo byl nebo nebyl účastníkem dědického řízení se nevydávalo žádné zvláštní rozhodnutí, ale soudní komisař s těmito osobami jednal v průběhu řízení a jakmile s touto osobou jednat přestal, bylo jasné, že za účastníka už není považována.

Co se týkalo účasti věřitelů na řízení o dědictví, tak se jednalo o tři případy. Věřitelé byli účastníky, když jim bylo přenecháno předlužené dědictví na úhradu nákladů, nebo šlo o likvidaci dědictví anebo dědici uzavřeli dohodu o vypořádání dědictví, podle které by měli odpovídat za zůstavitelovy dluhy jinak. Zákon je tedy povolával za účastníky, protože řízení o dědictví mohlo mít vliv na jejich práva nebo případné právní postavení. Pokud dědici nepřenechávali předlužené dědictví věřitelům, tak věřitelé do tohoto okamžiku nebyli účastníky, ale stali se jimi, když některý z dědiců, samotný věřitel nebo stát podali návrh na nařízení likvidace dědictví anebo byla nařízena likvidace bez návrhu, tak se dnem vydání usnesení o nařízení likvidace dědictví stali účastníky. V případě přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů se účastníky stali věřitelé v okamžiku, kdy se soudní komisař dozvěděl o dluhu zůstavitele a věděl kdo je jeho věřitelem, a to i když se věřitel účasti sám výslovně nedomáhal.

Ani v tomto případě soudní komisař o tom, zda se určitý věřitel stal účastníkem nebo zda už jim není, nevydával žádné zvláštní rozhodnutí. Pouze s těmito věřiteli jednal jako s účastníky anebo naopak nejednal.

Tehdejší judikatura, konkrétně rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.12.1974, sp. zn. 4 Cz 63/74, se též přikláněla k názoru, že jakmile se vypořádává pohledávka věřitele vůči zůstaviteli v řízení o dědictví, je věřitel vždy účastníkem této fáze projednávání. Také usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.10.1999, sp. zn. 21 Cdo 2423/98 zastávalo názor, že účastníky dědického řízení jsou ti, kteří o sobě tvrdí, že jsou zůstavitelovými věřiteli, a i ti kteří to netvrdí, ale v řízení vyšly najevo skutečnosti, které tomu nasvědčují. Pokud se ale zjistí, že pohledávku nemají, tak svoje postavení účastníka ztrácí.³¹

Tato starší úprava dělala poměrně velké problémy, vznikaly různé pochybnosti a v praxi se stávalo, že bylo jednáno v řízení o likvidaci dědictví i s dědici nebo se státem. K této problematice se vyjadřoval Jiří Lorenčík ve svém článku „*Kdo je účastníkem řízení při likvidaci dědictví*“,³² kde se snažil na problematiku upozornit a dle jeho názoru mu přišla příslušná právní úprava skládající se ze třech paragrafů velmi „kusá“. V článku popsal, jaké jsou podmínky nařízení likvidace dědictví a že by dle jeho názoru mělo být usnesení o nařízení likvidace doručeno známým věřitelům. To ale automaticky neznamená, že jsou tito věřitelé hned účastníky likvidace, proto aby

³¹ BÍLEK, Petr, FIALA Roman, JINDŘICH, Miloslav, WAWERKA, Karel., a kol. Notářský řád a řízení o dědictví. 4.vydání. Praha: C. H. Beck, 2010., s. 775- 788

³² LORENČÍK, Jiří. *Kdo je účastníkem řízení při likvidaci*. Ad Notam, 2009, č. 3, s.97-98

se jimi stali by měli od právní moci usnesení doručit svoji přihlášku. Dle jeho názoru, se kterým se ztotožňuji, by se věřitelé měli stát účastníky až když se aktivně starají o svoji pohledávku a sami ji v zákonem určené době, což je počátek právní moci usnesení, přihlásí. Svoji argumentaci opíral o tehdejší ustanovení § 175t odst. 2 občanského soudního řádu z roku 2013, ve kterém bylo výslovně stanoveno, že soud vyzve věřitele, aby mu oznámili své pohledávky, ať už jsou známé či neznámé. Dalším argumentem bylo, že řízení o likvidaci dědictví je řízení svého druhu a jedním z dalších jeho argumentů bylo zachování rovnosti účastníků, kteří mají stejnou možnost vstupu do řízení o likvidaci. Soud dříve automaticky bral dříve přihlášené pohledávky do dědického řízení zároveň pohledávkami platně přihlášenými do likvidace dědictví, což bylo dle autora článku, a i mého, vnímáno jako nesprávný postup. Příkladem uváděným panem Lorenčíkem je, že právnická osoba mající pohledávku v dědickém řízení v mezidobí bez právního nástupce zanikla, a i přes tuto skutečnost by měla být automaticky brána jako účastník. Z toho vychází, že nejde automaticky přebírat pohledávky oznámené v průběhu dědického řízení za pohledávky přihlášené do likvidace dědictví. Zcela se ztotožňuji s názory pana Lorenčíka a jsem ráda, že došlo k rekodifikaci soukromého práva a rozšíření právní úpravy týkající se likvidace pozůstalosti a v této souvislosti i s vyjasněním okruhu účastníků této fáze řízení.

4. Věřitelé

Dle zákona o zvláštních řízeních soudních by se dali věřitelé rozdělit do dvou skupin. V první skupině jsou ti věřitelé, kteří se již dříve vzdali práva na uspokojení své pohledávky nebo toto právo nějakým jiným způsobem pozbyli, např. promlčením pohledávky, zánikem práva, uspokojením v plné výši v jiném typu řízení. Jediným případem, kdy jejich postavení je zachováno, je v případě možnosti podat opravný prostředek proti usnesení, které bylo vydáno ještě před nařízením likvidace pozůstalosti. Druhou skupinou jsou věřitelé, kteří budou i nadále po nařízení likvidace účastníky řízení, budou tak jedinými účastníky při likvidaci pozůstalosti, protože se aktivně domáhají svého práva na uspokojení své pohledávky.³³

4.1. Pasiva likvidační podstaty

Co vlastně všechno přihlašují věřitelé do pasiv likvidace? Co mohou brát jako pasivum které mohou přihlásit? Co je tedy rozsahem pasiv likvidační podstaty? Na tyto otázky nám pomáhá odpovědět ustanovení § 238 z. ř. s. Do pasiv likvidační podstaty patří náklady pohřbu, dluhy zůstavitele, které měl v době smrti a dluhy sice vzniklé po smrti zůstavitele, ale mající původ v právních skutečnostech, z nichž by měl plnit zůstavitel, kdyby mu v tom smrt nezabránila. Náklady pohřbu a opatření pohřebiště se hradí z pozůstalosti, tak je stanoveno v ustanovení § 114 odst. 2 o.z. a člověk si zároveň může určit jaký má mít pohřeb. Ale pokud nepostačí pozůstalost ke krytí nákladů a vypravitel pohřbu či dědic je hradí ze svého, pak jde o jeho pohledávku, kterou můžou přihlásit do likvidace.³⁴ V tomto okamžiku se například dědic stává věřitelem. Zároveň je ve výše uvedeném ustanovení uveden výčet od písmene a) až do d), který říká, co naopak do pasiv nepatří, což jsou úroky a úroky z prodlení, na které vznikl nárok po právní moci usnesení o nařízení likvidace, smluvní pokuty a penále vzniklé taktéž po právní moci usnesení o nařízení likvidace, pohledávky z darovacích smluv a v poslední řadě pokuty, penále a další sankce, které byly uloženy zůstaviteli za porušení mimoslovní povinnosti, ale právo na ně vzniklo až po smrti zůstavitele. Do pasiv likvidační podstaty dále řadíme ta pasiva, která vznikla v průběhu řízení o likvidaci, případně ještě před jejím nařízením, tj. dluhy z pohledávek vzniklých ze smluv uzavřených ve prospěch pozůstalosti těmi kdo spravovali pozůstalost před nařízením likvidace nebo těmi kdo spravovali

³³ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Dědické právo podle nového občanského zákoníku. Praktická příručka. Praha: Leges, 2015, s. 206

³⁴ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 496

majetek likvidační podstaty (soudní komisař či likvidační správce) po nařízení likvidace. Ta pasiva jako např. náklady některých osob na zaopatření, která současně nepatří do pasiv likvidační podstaty, zaniknou právní mocí usnesení o nařízení likvidace.³⁵

Aby mohlo dojít k uspokojení věřitelových pohledávek musí jeho řádně přihlášená pohledávka odpovídat dluhu patřícího do likvidační podstaty. Pokud věřitel svoji pohledávku oznámil soudu dříve, pohledávka odpovídá dluhu, a má-li takové oznámení všechny náležitosti řádné přihlášky, bere se taková přihláška za akceptovatelnou. Věřitel, a tím myslím soudního komisaře nebo likvidačního správce, kterému vznikla pohledávka ze smlouvy, tak ten nemusí svoji pohledávku přihlašovat. Je tomu tak i u dalších pohledávek, o kterých to stanoví zákon např. pohledávka státu na nákladech vynaložených na zpeněžování, správu nebo úschovu majetku patřícího do likvidační podstaty.³⁶

Nutno podotknout, že likvidace pozůstalosti se může domáhat také věřitel, pokud svoji pohledávku nejen tvrdí, ale také ji prokáže. Prokáže ji listinami, které připojí k návrhu a tím dokládá existenci svoji pohledávky. A nezbytným předpokladem je to, že věřitelem uplatňované pohledávce odpovídá dluh patřící do pasiv likvidační podstaty, takže nemůže jít třeba o smluvní pokutu, na kterou vznikl nárok až po smrti zůstavitele.³⁷

4.2. Přihláška

Věřitel, který chce uplatnit svoji pohledávku, musí podat přihlášku u pozůstalostního soudu. Jde o písemný úkon a podobá se žalobě, respektive by přihláška měla splňovat obecné náležitosti podle § 42 odst. 4 a zvláště dle § 79 odst. 1 o. s. ř. Zákonem je stanoven počátek lhůty k podání přihlášky, a to k okamžiku kdy bylo usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti vyvěšeno na úřední desce, až do doby uvedené v usnesení. Nicméně jak jsem se zmiňovala už výše, tak pokud věřitel přihlásil pohledávku mající charakter a všechny náležitosti přihlášky ještě před touto lhůtou, tak se taková přihláška považuje za přihlášenou. Přihláška musí být podána včas a nejpozději v poslední den lhůty musí dojít soudnímu komisaři a nebude stačit, pokud ji věřitel, ten den předá na poštu. Soud může věřiteli odmítnout opožděnou přihlášku. Okamžikem podání přihlášky je věřitel účastníkem řízení. Přihlášku může podat jen osoba oprávněná k podání, tedy ten, kdo má opravdu pohledávku, jinak bude přihláška odmítnuta. Pokud má věřitel právního

³⁵ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. Praha: Leges, 2019, s. 627

³⁶ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. Praha: Leges, 2019, s. 628

³⁷ Tamtéž, s. 368

nástupce, na kterého pohledávka přešla, tak tento právní nástupce je oprávněn přihlášku podat např. pohledávka přešla na dědice. Pokud je zde pohledávka, která sice svědčí přihlašujícímu věřiteli, ale pohledávce neodpovídá dluh, který by byl součástí pasiv likvidační podstaty, tak i v tomto případě dojde k odmítnutí.³⁸

V přihlášce musí být uvedeno, kterému soudu je určena, kdo ji podává, jakého řízení o likvidaci pozůstalosti se týká. Věřitel musí v přihlášce vylicít skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá, tedy důvod vzniku pohledávky včetně vylicení všech rozhodných skutečností (poměrně detailním způsobem) a označit doklad, který existenci pohledávky potvrzuje. Také by věřitel měl uvést, zda jde o pohledávku peněžitou nebo nepeněžitou, podmíněnou či nepodmíněnou, splatnou nebo nesplatnou a zda je pohledávka vyjádřena v českých korunách nebo v cizí měně a případně ji přepočítat na tuzemskou. Věřitel musí pohledávku vyčíslit v korunách českých, a to jak jistinu tak její příslušenství. Věřitel se na přihlášku podepíše, v případě elektronické přihlášky ji podepíše uznávaným elektronickým podpisem a samozřejmě ji datuje. V případě nepodepsání jde o odstranitelnou vadu.

Věřitel mající vykonatelnou přihlášku v ní musí uvést skutečnosti, které její vykonatelnost prokážou např. připojí k přihlášce exekuční titul s vyznačenou doložkou právní moci a vykonatelnosti.

V případě, že věřitelova přihláška nesplňuje všechny potřebné náležitosti např. je neurčitá, nesrozumitelná, je věřitel soudním komisařem vyzván usnesením na opravení nebo doplnění přihlášky a v usnesení je poučen o následcích. K tomu je mu stanovena lhůta a je už na věřiteli, zda vady napraví. Pokud nejsou vady řádně a včas opraveny nebo není přihláška příslušně doplněna a není-li možné přihlášku pro její nedostatky přezkoumat, je usnesením odmítnuta.

Věřitel může mít svoji pohledávku zajištěnou majetkem patřícím do likvidační podstaty, a to například zástavním právem, zadržovacím právem či postoupením pohledávky k zajištění. Díky tomuto zajištění má pohledávka lepší postavení vůči jiným zůstavitelovým pohledávkám, ale i vůči jiným osobám. Výhodou takto zajištěných pohledávek je to, že věřitel může navrhnout soudu, aby mu povolil zatížený majetek zpeněžit sám a z výtěžku věřitel uspokojil svoji zajištěnou pohledávku, případně ostatních věřitelů zajištěné pohledávky. Aby k tomuto kroku mohlo dojít musí věřitel aktivně učinit pár úkonů. Přihlášku musí podat včas a požádat v ní o uspokojení ze zajištění, uvést skutečnosti, na kterých se zajištění zakládá a kdy zajištění vzniklo. Velmi důležité a výhodné pro věřitele je právě požádat o uspokojení ze zajištění, protože pokud nepožádá, tak

³⁸ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 501-504

jeho pohledávka bude uspokojována spolu s ostatními pohledávkami podle rozvrhového usnesení jako běžná pohledávka. Je ovšem otázkou, zda má soud (myšlen je soudní komisař) ještě vyzývat věřitele, kteří svoji pohledávku označili jako zajištěnou, uvedli skutečnosti, na nichž se zajištění zakládá a kdy vzniklo, ale nepožádali o uspokojení ze zajištění.³⁹ Odvolací soud ve svém Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem⁴⁰ uvedl, že by okresní soud (soudní komisař) měl postupovat tak, že vyzve věřitele, aby přihlášku doplnili o údaj, zda žádají u uspokojení ze zajištění. Dle názoru krajského soudu by se jednalo o přílišnou tvrdost, pokud by takto podaná přihláška byla bez výzvy brána sice jako řádně podaná, ale bez možnosti doplnění, že věřitel požaduje o uspokojení ze zajištění.

Obdobně se postupuje i v případě, kdy věřitel nemá pohledávku vůči zůstaviteli, ale proti třetí osobě a tato pohledávka je zajištěna na majetku patřícím do likvidační podstaty. Tito věřitelé musí také uvést skutečnosti na nichž se zajištění zakládá, kdy vzniklo a požádat o uspokojení ze zajištění a samozřejmě včas přihlášku podat.⁴¹

Věřitel musí být aktivní i v tom, že ke každé svojí přihlášce musí připojit listiny, kterých se přihláška dovolává. Půjde o listiny prokazující existenci pohledávky a její výši např. smlouva o půjčce, rozhodnutí soudů. Jedná-li se o vykonatelnou pohledávku, tak věřitel musí její vykonatelnost listinami prokázat např. notářským zápisem se svolením k vykonatelnosti. Věřitel, který svoji pohledávku oznámil soudu ještě před nařízením likvidace a jeho oznámení je bráno jako řádná přihláška, tak je soudem vyzván na doplnění příloh. Stejně tak jako jiný věřitel, který podal řádnou přihlášku bez příloh. Důvodem proč se připojují přílohy k přihlášce, je ten, aby vylíčené skutečnosti byly takovými listinami jasně prokázány.⁴² Takže pokud věřitel nepředloží listiny, nemá to za následek odmítnutí přihlášky, ale k nepřihlížení uvedených skutečností, které nemají pevný podklad.⁴³ V této fázi jde hlavně o aktivní jednání věřitele, kdy má povinnost prokázat svá tvrzení, s tím že pokud je neprokáže, tak neunese důkazní břemeno a může to mít za následek vydání rozhodnutí v jeho neprospěch. Tudíž se zde odráží princip projednací a zároveň jde i o koncentraci řízení, protože věřitel tyto listiny může předložit jen v určité době a později se k těmto listinám nepřihlíží.⁴⁴

³⁹ MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 425-427

⁴⁰ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 9. 2020, sp. zn. 84 Co 176/2020

⁴¹ MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 425-427

⁴² SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 511-514

⁴³ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22.02.2022, sp. zn. 7 Co 167/2022

⁴⁴ MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 433

Věřitel má právo svým jednostranným prohlášením se vzdát práva na uspokojení své pohledávky nebo její části. Soudní komisař toto vzdání v usnesení vezme na vědomí a věřitel ztrácí nárok požadovat uspokojení takové pohledávky znovu.⁴⁵

4.3. Incidenční spory

Věřitel je vyzván usnesením soudu v případě zpochybněné pohledávky k tomu, aby v občanskoprávním řízení podal žalobu na určení, že mu pohledávka náleží a v jaké výši, anebo že má právo na uspokojení ze zajištěné pohledávky. Věřitel je soudem poučen, v jaké lhůtě má žalobu podat, proti komu a jaké to bude mít následky, pokud ji nepodá vůbec anebo ji nepodá zavčas. Je to jediný způsob, jak se mohou věřitelé bránit, pokud pohledávka nebyla soudem nebo jiným věřitelem akceptována.⁴⁶ Jde o výzvu k podání určovací žaloby podle ustanovení § 80 o. s. ř.

Věřitel musí být v této situaci velice aktivní a svoji žalobu musí podat nejpozději ve lhůtě jednoho měsíce od dne doručení usnesení. Jde o lhůtu stanovenou zákonem a musí k poslednímu dni lhůty dojít příslušnému soudu, tudíž nepostačí, pokud by tento den byla podána na poštu nebo nepřislušnému soudu. Zároveň toto zmeškání lhůty nelze prominout.⁴⁷ K řízení o této žalobě jsou v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy, a to podle ustanovení § 264 odst. 2 z. ř. s., což v usnesení ze dne 23.11.2020, sp. zn. NcP 734/2020 potvrdil i Vrchní soud v Praze. Předmětem řízení je určení, že věřiteli sporná pohledávka náleží a v jaké výši, případně že má právo na její uspokojení ze zajištění.

Věřitel podává žalobu buď jen proti likvidačnímu správci, pokud zde je sporná pohledávka či právo na uspokojení ze zajištění není prokázané, nebo nejen proti likvidačnímu správci ale i proti věřitelům, kteří popírají právo nebo pohledávku, a jsou pak bráni jako nerozluční společníci (úkony jednoho platí i pro ostatní). Likvidační správce je v tomto ohledu vázán pokyny pozůstalostního soud.

Věřitel v této žalobě nemůže uvádět nové skutečnosti. Může uvádět jen ty, které uvedl do doby, kdy soudní komisař v seznamu pohledávek vyznačil věřitelovu pohledávku nebo právo na uspokojení z ní za neprokázané.

⁴⁵ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. Praha: Leges, 2019, s. 634

⁴⁶ Tamtéž, s. 640

⁴⁷ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 449

Soud při rozhodování o incidenční žalobě bere v úvahu jen takové rozhodné skutečnosti, které nemohly, a tudíž nebyly uplatněny v řízení. Dokazování se provede jen o těchto nových skutečnostech, ostatní se berou jako prokázané.⁴⁸

Co se týče nákladů řízení, tak proti likvidačnímu správci nemá žádný z účastníků na ně nárok, a to ani v případě plného úspěchu. Pokud byla žaloba podána z důvodu popření jiným věřitelem, tak v případě úspěchu je tu možnost požadovat náhradu jen proti popírajícímu věřiteli. Likvidační správce tyto náklady hradí jedině v případě, že by vznikly jeho zaviněním nebo náhodou, která se mu stala. Hotové výdaje (např. hrazení soudního poplatku) naopak nárokuje likvidační správce vždy. V případě úspěchu likvidačního správce v řízení o žalobě soud náhradu nákladů zahrne do majetku likvidační podstaty, z něhož budou hrazeny pohledávky věřitelů.

Ještě je důležité zmínit, že popírající věřitel skládá soudu jistotu ve výši jedné třetiny popřené pohledávky a má sloužit k úhradě nákladů spojených se žalobou. Popírajícímu věřiteli se tato jistota vrátí skončí-li řízení jinak než vyhověním žalobě věřitele např. zamítnutím či odmítnutím žaloby. Při pravomocném vyhovění je popírající věřitel povinen žalujícímu věřiteli ze složené jistoty nahradit škodu či jinou újmu, která mu vznikla v důsledku řízení o žalobě. Nestačili jistota, dorovná i nepokrytý zbytek. Avšak i toto právo na náhradu nákladů si musí aktivně věřitel hlídat a uplatnit jej do 6 měsíců od právní moci rozhodnutí.⁴⁹

Přijde mi, že samotné řízení o likvidaci pozůstalosti je, jak se říká „běh na dlouhou trať“, obsahuje dost zdlouhavých úkonů, které například musí činit likvidační správce či soudní komisař (o tom ale budou následující kapitoly této práce) a tyto incidenční spory mohou být samy o sobě taky velice zdlouhavé, což v důsledku způsobí další zpomalení samotné likvidace pozůstalosti. Ale bohužel k tomu, aby mohlo být spravedlivě vyhověno všem stranám, nevidím jiné možné řešení této situace.

⁴⁸ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. Praha: Leges, 2019, s. 641,642

⁴⁹ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 692-693

5. Likvidační správce

Podle ustanovení § 117 odst. 1 z. ř. s. se při nařízení likvidace pozůstalosti stává účastníkem likvidační správce. Jeho funkce se velice podobá funkci insolvenčního správce v insolvenčním řízení (dle dříve platného zákona č. 328/1991 Sb., ze dne 11. července 1991, o konkursu a vyrovnání). Podobnost spočívá v plnění obdobných úkolů, které plní v insolvenčním řízení insolvenční správce.⁵⁰ V určité situaci se může stát, že funkci likvidačního správce v jednodušších případech vykonává dle ustanovení § 100 odst. 4 z. ř. s. notář pověřený jako soudní komisař. Jeho výkon není ale možný v občanském soudním řízení nebo jiném řízení, jehož předmětem je majetek nebo pasiva likvidační podstaty. Proto jeho jmenování je vhodné právě v těch okamžicích, kde taková řízení probíhají nebo se může stát, že proběhnou. Soudní komisař má v rámci řízení o likvidaci pozůstalosti dost práce, plní řadu jiných úkolů, a proto je vhodné a myslím, že i řada soudních komisařů semnou bude souhlasit, když řeknu, že je zároveň úspěšné, aby byl jmenován do funkce likvidační správce. Protože likvidační správce si vyčlení přímo čas na náročnou, jak časově, tak odborně, správu majetku většího rozsahu. A jeho jediným úkolem je zvláštní péče o tento majetek, zahrnující jeho zpeněžování.

5.1. Jmenování

Existují dva způsoby, při kterých vzniká funkce likvidačního správce. Buď ho soud jmenuje přímo v usnesení o nařízení likvidace nebo samostatným usnesením kdykoliv později, jakmile se ukáže, že to vyžaduje správa nebo zpeněžování majetku nebo spory o aktiva či pasiva likvidační podstaty.⁵¹ Usnesení se doručuje všem účastníkům řízení včetně jmenovaného likvidačního správce a je proti němu možné odvolání.⁵²

Likvidačním správcem se stane osoba zapsaná v seznamu insolvenčních správců, který je součástí insolvenčního rejstříku a vede jej Ministerstvo spravedlnosti, a to dle § 419 zákona č. 182/2006 Sb., ze dne 30.03.2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), dále jen i. z. a dle ustanovení § 1 písm. b) a § 16 zákona č. 312/2006 Sb., ze dne 23.05.2006, o insolvenčních správcích, dále jen i. s. Do seznamu insolvenčních správců se zapisují osoby, kterým vzniklo

⁵⁰ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 657

⁵¹ Tamtéž, s. 658

⁵² PIRK, Tomáš In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HRMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 465

právo vykonávat tuto činnost. Nejsou to jen osoby fyzické, ale také veřejné obchodní společnosti a zahraniční společnosti, které mají oprávnění pro vykonávání činnosti insolvenčního správce. U každé z těchto zapisovaných osob se uvádí identifikační údaje, údaj o vzniku práva k výkonu činnosti, případně o jeho zániku a další změny údajů.⁵³ Osoba, která je zapsaná v tomto seznamu, tedy i likvidační správce, může odmítnout své jmenování jen z vážných důvodů např. vážné onemocnění bránící výkonu funkce.⁵⁴ Takže v zásadě osoby zapsané v seznamu insolvenčních správců jsou povinny funkci likvidačního správce vykonávat.

Ve výjimečných situacích může být dle ustanovení § 203 odst. 2 z. ř. s. likvidačním správcem jmenována osoba, která není zapsána v seznamu insolvenčních správců, ale která splňuje předpoklady pro zápis stanovené zákonem o insolvenčních správcích, např. svéprávnost, vysokoškolské vzdělání magisterského programu, odbornost⁵⁵ a se jmenováním souhlasí. Výjimečnou situací může být pochybnost o nepodjatosti, anebo nemožnost řádného zajištění správy či zpeněžení majetku osobami zapsanými v seznamu.

V neposlední řadě musí mít osoba jmenována správcem na celou dobu výkonu funkce pojištěnou odpovědnost za škodu, která by mohla vzniknout při výkonu funkce nebo v souvislosti s ní.⁵⁶ U osob zapsaných v seznamu insolvenčních správců se tato povinnost nepřezkoumává, jelikož dle ustanovení § 6 odst. 1, písm. f), i. s. jde o jednu z podmínek toho, aby osoba byla vedená v seznamu. Tudíž tato podmínka se hlavně musí ověřit u osob nezapsaných v seznamu insolvenčních správců. Musím ale říct, že při čtení komentáře⁵⁷ k výše uvedenému ustanovení § 6 odst. 1, písm. f), i. s. jsem narazila na otázku, zda se pojištění o odpovědnosti za škodu, které může vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce podle zákona upravujícího úpadek a způsoby jeho řešení, vztahuje i na činnost likvidačního správce pozůstalosti. Nebude potřeba přeci jenom pro výkon funkce likvidačního správce uzavřít novou pojistnou smlouvu, která by se výslovně vztahovala na pojištění odpovědnosti za škodu související přímo s výkonem likvidačního správce?

⁵³ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 378

⁵⁴ PIRK, Tomáš In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 466

⁵⁵ § 3 - § 15 i. z.

⁵⁶ § 203 odst. 3 z. ř. s.

⁵⁷ FENCÍKOVÁ, Lucie; RICHTER, Martin; BENÝŠEK, Jan; ČUJAN, Radomír a kol. Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 63

5.2. Odvolání a zánik jeho funkce

Činnost likvidačního správce může skončit jeho odvoláním. Soud jej usnesením odvolá ve třech případech uvedených v ustanovení § 204 odst. 1 z. ř. s. V prvním případě půjde o samotnou žádost likvidačního správce z důležitých důvodů, dále je-li tu vzhledem k poměrům k věci či účastníkům důvod pochybovat o jeho nepodjatosti a třetím případem bude nevykonává-li řádně svoji funkci. Vážným důvodem pro odvolání může být např. závažné onemocnění či ukončení činnosti. Co se týká podjatosti, tak se přiměřeně v této souvislosti aplikuje ustanovení § 14 a násl. o. s. ř. U třetího případu rozhoduje o tom, zda likvidační správce vykonává řádně svoji funkci, soudní komisař. Likvidační správce by totiž při výkonu své funkce měl postupovat svědomitě, s odbornou péčí, tak aby věřitelé byli co nejdříve a v co největší míře uspokojeni a pokud by došlo k závažnému nebo opakujícímu se porušení této povinnosti, je to důvod k odvolání.⁵⁸

Jelikož tato funkce nemůže být přetržena, respektive výkon její funkce, tak soud v usnesení, kterým odvolává dosavadního správce, zároveň jmenuje nového správce. Zpravidla dojde k nahrazení dosavadního správce novým právní mocí usnesení a od této doby je nový správce povinen funkci řádně vykonávat. Avšak může se stát, že například hrozí nebezpečí z prodlení nebo není přípustné, aby dosavadní správce činil další úkony apod., a tak začne nový správce vykonávat svoji funkci dnem doručení usnesení. Povinností odvolaného správce je předat novému správci všechny potřebné listiny, informace, doklady týkající se výkonu funkce. Mělo by se tak stát řádně a bez průtahů, poskytnutím úplných a pravdivých informací, včetně úplné dokumentace. Tak aby nově jmenovaný správce se mohl, co nejdříve, se všemi potřebnými znalostmi a skutečnostmi a se všemi podklady, ujmout funkce.⁵⁹

Funkce zaniká ze zákona, nastane-li právní skutečnost, s níž jiný právní předpis spojuje zánik práva vykonávat činnost insolvenčního správce, např. smrt, omezení svéprávnosti.⁶⁰ Stejně jako tomu bylo u odvolání z funkce, tak i u zániku funkce, musí být bezodkladně jmenován nový likvidační správce.⁶¹

⁵⁸ PIRK, Tomáš In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 467

⁵⁹ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 380

⁶⁰ § 12 i. s.

⁶¹ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 659

5.3. Jednání likvidačního správce

Povinností likvidačního správce je při výkonu funkce jednat svým jménem, na účet pozůstalosti a označovat se způsobem, z něhož je patrné, že jedná jako likvidační správce. Příkladem správného označení je toto: „JUDr. Alois Nebeský, likvidační správce pozůstalosti po zemřelém Ivo Zcestném, nar. 03.01.1970, posledně trvale bytem Praha 3, Zborovská č.p. 4, zemřelém dne 04.12.2022.⁶² Úkony činí zpravidla osobně, avšak může k provedení úkonu pověřit svého zaměstnance či jinou osobu na základě plné moci, která musí být písemná. Zaměstnance může pověřit i jen přípravou různých úkonů anebo provedením dílčích úkonů. Osoby takto pověřené jednají jménem likvidačního správce ale na jeho odpovědnost. Musí postupovat s odbornou péčí a zároveň odpovídá za škodu na majetku, kterou sám způsobil při výkonu své funkce, ale zároveň nese odpovědnost za škodu způsobenou osobami, které pověřil určitými úkony. Ustanovení § 208 odst. 2 z. ř. s. se vztahuje na škodu, kterou způsobil porušením zákona např. smísením spravovaného majetku s vlastním (§ 1414 o.z.), porušením povinností uložených soudem např. zpeněžení majetku v rozporu s podmínkami uvedenými v usnesení soudu (§ 231 z. ř. s.) či porušením dobrých mravů např. zneužití informací ve svůj prospěch. Jedná se o objektivní odpovědnost, které se může zprostit jen prokázáním toho, že by ke škodě či újmě došlo i jinak např. důsledkem byla živelná pohroma.⁶³ Nutno podotknout, že náhrada škody se promlčuje uplynutím 3 let od pravomocného ukončení likvidace pozůstalosti.⁶⁴ Aktivně legitimován k uplatnění práva na náhradu škody jsou věřitelé, kteří mají pocit, že byli postupem správce zkrácení na svých právech a to tím, že likvidační správce dosáhl nižšího výtěžku, než měl. Také své náhrady škody se může domáhat dědic anebo stát, pokud mělo dojít při řádné činnosti správce k majetkovému přebytku, který by jim měl být vydán (§ 275 z. ř. s.). A poslední osobou, která by se mohla domáhat náhrady škody, by byl žijící a tedy domnělý zůstavitel.⁶⁵

5.4. Práva a povinnosti likvidačního správce

Při provádění likvidace pozůstalosti zákon přiznává likvidačnímu správci určitá práva a

⁶² MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 383

⁶³ Tamtéž, s.382

⁶⁴ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 661

⁶⁵ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s.384, 385

povinnosti, konkretizovaná v § 206 odst. 1 z. ř. s.

Likvidační správce:

- a) vykonává správu majetku patřícího do likvidační podstaty v rozsahu stanoveném zákonem. Tato správa je plnou správou, tzn. vykonává všechna práva a povinnosti, která občanský zákoník za jiných okolností svěřuje správci majetku při plné správě cizího majetku. Plná správa cizího majetku je upravena v ustanoveních § 1409-1410 o. z. Podle těchto ustanovení likvidační správce zhodnocuje majetek, uplatňuje jej v zájmu beneficenta a provádí s tímto majetkem nezbytné úkony, které jsou užitečné. Jde o správu, která je rozdílná od správy vykonávané správcem pozůstalosti, vykonavatelem závěti nebo dědici před nařízením likvidace, a to z toho důvodu, že oni činí prostou správu. Tyto osoby pouze dbají o zachování majetku, zatímco likvidační správce se jej snaží rozšířit a co nejefektivněji zpeněžit k uspokojení věřitelů.⁶⁶
- b) pořizuje a vede seznam majetku patřícího do likvidační podstaty. Nevychází jen z převzatých výsledků předcházejícího řízení, ale zahrnuje i postupy zaměřené na řešení sporů o majetek. Prošetří, zda dosud zjištěný majetek patří do likvidační podstaty, a tedy nikoliv do aktiv pozůstalosti, a také zda se neobjevil nový dosud neznámý majetek. Tedy dbá o to, aby byl zjištěn veškerý majetek patřící do likvidační podstaty.⁶⁷
- c) vystupuje jako účastník občanského soudního nebo jiného řízení, jejichž předmětem jsou aktiva a pasiva likvidační podstaty. V těchto řízeních vystupuje na místě zůstavitele, resp. osoby spravující pozůstalost.⁶⁸
- d) plní další úkoly stanovené zákonem nebo uložené soudem, tj. provádění úkonů vedoucích ke zjištění majetku likvidační podstaty a při tom se drží pokynů soudu (§ 213 z. ř. s.), vyrozumívání třetích osob o zapsaném majetku a o jejich možnosti podat žalobu (§ 221, 222 z. ř. s.) a pokud byl u něj podán opravný prostředek má povinnost jej převzít a postoupit jej pozůstalostnímu soudu (§ 231 odst. 1 z. ř. s.).

5.5. Odměna a náhrady likvidačního správce

Za úkony, které likvidační správce činil osobně nebo prostřednictvím svých zaměstnanců či osob zplnomocněných, mu náleží právo na odměnu, náhradu hotových výdajů a náhradu za daň

⁶⁶ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s.382

⁶⁷ § 214 z. ř. s.

⁶⁸ SVOBODA, Jiří, KLIČKA Ondřej. Dědické právo v praxi. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.330

z přidané hodnoty, dále jen „dph“, je-li plátcem této daně. V případě jeho odvolání z funkce, a to z důvodu nevykonávání své funkce řádně, ztrácí právo na odměnu a na náhradu dph z této odměny. Jediné, co mu zůstane zachováno bude právo na náhradu hotových výdajů a na náhradu dph z těchto hotových výdajů.

Konkrétní úprava odměny je stanovena v nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ze dne 16.10.2013, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích, dále jen úr. prod., v části třetí.

Základem pro určení odměny je výtěžek zpeněžení majetku tvořícího likvidační podstatu likvidačním správcem po odečtení nákladů vynaložených na správu majetku a na jeho zpeněžení, dle ustanovení § 10 odst. 2 úr. prod. Sazba odměny je odstupňována podle výše základu a konkrétní výpočet je uveden v § 6 odst. 1 úr. prod. Po vypočtení odměny ji lze i přiměřeně zvýšit nebo snížit.

Jestliže při likvidaci pozůstalosti činili úkony i jiní likvidační správci, tak každému z nich náleží odměna podle rozsahu a délky jejich činnosti, § 8 úr. prod.⁶⁹

Hotové výdaje se skládají z cestovních náhrad a dalších účelně vynaložených hotových výdajů, které jsou jasně prokazatelné v určité výši, které odpovídají ceně obvyklé v době a místě uplatnění těchto nákladů. Cestovní náklady se konkrétně řídí zákonem č. 262/2006 Sb., ze dne 21.04.2006, zákoník práce a vyhláškou č. 385/2015 Sb., ze dne 17.12.2015, o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot.⁷⁰

Zásadně v rozvrhovém usnesení (§ 272 z. ř. s.) se rozhodne o nárocích likvidačního správce. Případně v jiném rozhodnutí soudu, kterým se řízení o likvidaci končí. Stát ručí za uspokojení práva likvidačního správce na odměnu a náhrady (§ 210 odst. 2 z. ř. s.). A to kvůli tomu, že právo likvidačního správce na odměnu a náhrady musí být vždy uspokojeno v plné výši, a to nezávisle na tom, zda zpeněžení veškerého majetku likvidační podstaty bude dostačující. To znamená, že pokud nebude výtěžek dostačovat, tak zbytek uhradí soud, který je příslušný k pozůstalostnímu řízení.⁷²

⁶⁹ SVOBODA, Karel, HROMADA, Miroslav, LEVÝ, Jiří, VLÁČIL, David, TLÁŠKOVÁ, Šárka, PIRK, Tomáš. Náklady řízení, 1. vydání. Praha. C.H. Beck, 2017, s. 178-180

⁷⁰ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s.386

⁷² SVOBODA, Karel, HROMADA, Miroslav, LEVÝ, Jiří, VLÁČIL, David, TLÁŠKOVÁ, Šárka, PIRK, Tomáš. Náklady řízení, 1. vydání. Praha. C.H. Beck, 2017, s. 180

V případě žádosti likvidačního správce mu může být soudem poskytnuta záloha. Likvidační správce o ni požádá, pokud ví, že správa bude trvat delší dobu anebo předpokládá větší finanční náklady s ní spojené. Jde o zálohu na jeho odměnu a hotové výdaje. Je na posouzení soudu, zda této žádosti vyhoví či nikoliv. Není třeba rozhodnout ve formě usnesení, postačí odpověď neformálním přípisem.⁷³ Záloha se při vyhotovení konečného rozhodnutí o odměně likvidačního správce započte. Náklady, které vyplacením zálohy vznikly státu, se při rozvrhu výtěžku nahrazují státu, a to ve stejné skupině, ve které je hrazena sama odměna a náhrada nákladů likvidačního správce.⁷⁴

⁷³ PIRK, Tomáš In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 474

⁷⁴ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 388

6. Notář

Notářem je osoba poskytující právní rady, sepisující různé smlouvy a listiny týkající se právního jednání ve formě veřejných listin, osvědčující právně významné skutečnosti a prohlášení, přijímající peníze a listiny do notářské úschovy a zároveň vystupující jako soudní komisař v řízení o pozůstalosti. Úprava veškeré jeho činnosti je v zákoně č. 358/1992 Sb., ze dne 07.05.1992, o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen n. ř., ve kterém je za notáře považována každá fyzická osoba, která splňuje zákonem stanovené předpoklady, a která je státem pověřena k výkonu notářského úřadu.⁷⁵ Notářský úřad je soubor pravomocí k výkonu notářství a další činnosti stanovené zákonem (§ 1 odst. 2 n. ř.), přičemž je jeho výkon spojen s místem výkonu této činnosti. Místem výkonu jeho činností je jeho sídlo.

6.1. Jmenování

Proto aby se fyzická osoba mohla stát podle notářského řádu notářem musí splnit zákonem stanovené předpoklady. Ze zákona je jasně vyloučeno, aby se právnická osoba stala notářem, a to zejména tím, že nedosáhne potřebné kvalifikace a bezúhonnosti, což je na rozdíl od právnických osob u fyzických osob konstantní a ověřitelné. A v neposlední řadě tomu brání princip numerus clausus, který jasně stanovuje počet notářů, resp. notářských úřadů a tím chrání notáře před působením volného trhu. Jde o to, že činnost notáře není ryze podnikatelskou činností, státem jsou jasně potlačeny tržní principy a tím pádem stanovením počtu notářů je konkurence omezena.⁷⁶

V ustanovení § 7 n. ř. jsou taxativně stanoveny podmínky pro jmenování. Notářem se tedy může stát státní občan České republiky, který je plně svéprávný, získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo, je bezúhonný, vykonal pětiletou notářskou praxi a zároveň složil notářskou zkoušku. K pojmu bezúhonnosti je potřeba se možná trochu vyjádřit, jelikož notářský řád nedává definici toho, jak bezúhonnost chápat. Je možné to chápat jako bezúhonnost ve smyslu žádného zápisu ať už úmyslného či neúmyslného trestného činu ve výpisu z evidence Rejstříku trestů. A

⁷⁵ § 1 n. ř.

⁷⁶ BÍLEK, Petr In: BÍLEK, Petr, JINDŘICH, Miloslav, RYŠÁNEK, Zdeněk, BERNARD, Pavel., a kol. Notářský řád. Komentář. 5.vydání. Praha: C. H. Beck, 2018.xvi, s. 6-8

zároveň v širším smyslu do této bezúhonnosti zahrnout i nestrannost a nezávislost.⁷⁷ Dále je potřeba, aby notář vyhrál v konkurzu na uvolněný či nově zřízený notářský úřad.

Notáře pro příslušný notářský obvod jmenuje ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory ČR. Následně notář složí slib do rukou ministra spravedlnosti, pořídí si úřední razítko a uzavře smlouvu o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s činností.⁷⁸ Stejně jako u likvidačního správce je uzavření smlouvy pro případ způsobení škody stěžejním bodem, bere se to jako obecný předpoklad výkonu svobodných právnických povolání.⁷⁹

6.2. Pozastavení výkonu a odvolání

Notář se může v určitých momentech dostat do situace, kdy mu je jeho notářská činnost pozastavena z určitých důvodů uvedených v notářském řádu, anebo může být i odvolán ze své funkce. Pozastavení výkonu i odvolání je v rukou ministra spravedlnosti. Pozastavení výkonu buď ministr musí anebo může provést. Ministr spravedlnosti může pozastavit výkon činnosti notáře, pokud proti němu bylo zahájeno trestní stíhání za úmyslný trestný čin nebo za trestný čin související s jeho činností, a to až do pravomocného skončení trestního řízení anebo bylo-li zahájeno řízení o omezení jeho svéprávnosti, a to také až do pravomocného rozhodnutí. Třetím případem je zahájení postupu dle ustanovení § 51 n. ř., kdy navrhne notářská komora, jejímž je členem o pozastavení výkonu z důvodu špatného zdravotního stavu. A případem, kdy musí ministr spravedlnosti pozastavit jeho výkon, je doba výkonu trestu odnětí svobody, jestliže nejsou dány důvody pro jeho odvolání a také v případě, kdy se ministr dozví o jeho činnosti neslučitelné s činností notáře, tak mu po tuto dobu pozastaví činnost, nejdéle však nepřetržitě po dobu 4 let.⁸⁰

Existuje deset variant, při kterých ministr spravedlnosti odvolává notáře. Všechny jsou uvedeny v § 11 n. ř. a jedná se o taxativní výčet. Notář je odvolán na svou vlastní žádost, při odmítnutí složit slib, ke dni 31. prosince kalendářního roku, ve kterém dosáhl věku 70 let, jestliže pozbyl státní občanství České republiky, jestliže byl omezen ve svéprávnosti, jestliže byl odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin spáchaný v souvislosti s činností notáře, jestliže zaniklo jeho pojištění odpovědnosti za újmu podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. d) n. ř. a notář ho

⁷⁷ RYŠÁNEK, Zdeněk In: BÍLEK, Petr, JINDŘICH, Miloslav, RYŠÁNEK, Zdeněk, BERNARD, Pavel., a kol. Notářský řád. Komentář. 5.vydání. Praha: C. H. Beck, 2018.xvi, s. 71

⁷⁸ § 9 n. ř.

⁷⁹ BÍLEK, Petr In: BÍLEK, Petr, JINDŘICH, Miloslav, RYŠÁNEK, Zdeněk, BERNARD, Pavel., a kol. Notářský řád. Komentář. 5.vydání. Praha: C. H. Beck, 2018.xvi, s 81

⁸⁰ Tamtéž, s. 84

i přes upozornění notářské komory ve stanovené lhůtě neobnoví, jestliže notář tři měsíce po složení slibu bez vážných důvodů nezačne vykonávat činnost notáře, jestliže pravomocným rozhodnutím kárné komise bylo zjištěno, že jeho zdravotní stav mu trvale neumožňuje řádně vykonávat činnost notáře, a jestliže vykonává činnost neslučitelnou s činností notáře nepřetržitě po dobu delší než 4 roky.

Zánikem pověření k výkonu činnosti notáře je i jeho smrt. Stejně tak zanikne jeho funkce, pokud spáchá kárné provinění s následkem jeho odvolání, což je bráno jako kárné opatření za porušení zákonných povinností.⁸¹

6.3. Druhy notářské činnosti

Pomyslně by se dala činnost notáře rozdělit do dvou oblastí. První „veřejnou“ oblastí je činnost upravena v ustanovení § 2 n. ř., v rámci které notář má určité pravomoci státu, které na něj byly zákonem přeneseny. Notář při těchto činnostech zastupuje stát a vydává veřejné listiny. Tuto činnost vykonává jedině on a je pro něj funkcí povinnou. Stejně tak činnosti uvedené v ustanovení § 4 n. ř. vykonává v rámci přenesené působnosti. A nyní činnost, která je z pohledu tématu této diplomové práce podstatná je činnost soudního komisaře v rámci řízení o pozůstalosti, ke které jej pověří soud.

Druhou oblastí je oblast „soukromá“ upravena v § 3 n. ř. Zde není žádná povinnost výkonu, nýbrž je na notáři v jak velké míře bude tuto činnost vykonávat. Jedná se zejména o právní rady, zastupování v jednáních s fyzickými nebo právnickými osobami a v řízeních před orgány veřejné moci, sepisování soukromých listin a zpracování právních rozborů.

6.4. Jmenovat nebo nejmenovat likvidačního správce

Úkony, které provádí soudní komisař v řízení o pozůstalosti z důvodu pověření soudem, jsou brány jako úkony soudu prvního stupně. Notář jakožto soudní komisař provádí téměř všechny úkony v rámci řízení o pozůstalosti u soudu prvního stupně. Při těchto úkonech má soudní komisař všechna oprávnění příslušící soudu. Rozhodnutí notář vydává vždy jménem soudu, který jej pověřil do funkce. V § 100 odst. 2 z. ř. s. jsou jasně stanoveny úkony, na které se pověření nevztahuje. Takovým úkonem je například rozhodnutí o tom, že majetek, který se nepodařilo při

⁸¹ BÍLEK, Petr In: BÍLEK, Petr, JINDŘICH, Miloslav, RYŠÁNEK, Zdeněk, BERNARD, Pavel., a kol. Notářský řád. Komentář. 5.vydání. Praha: C. H. Beck, 2018.xvi, s. 86

likvidaci pozůstalosti zpeněžit, připadá státu a dalším vyloučeným úkonem je usnesení o zastavení likvidace pozůstalosti, ukáže-li se po nařízení likvidace, že zůstavitel je naživu. Tyto vyloučené úkony následně činí věcně a místně příslušný soud, který sám notáře pověřil k provedení úkonů v pozůstalostním řízení. Podklady pro usnesení a jiné úkony včetně návrhu na jejich znění připraví je-li to potřeba v těchto případech pro soud notář.⁸²

Zákon počítá s tím, že ve většině případů bude při likvidaci pozůstalosti jmenován likvidační správce, avšak není-li jmenován anebo do té doby, než je jmenován, vykonává jeho činnost notář. Je to proto, že ne každá likvidace pozůstalosti musí být tak rozsáhlá a tolik složitá, aby bylo nutné hned jmenovat likvidačního správce. Zákon tak nechává soudnímu komisaři volnou ruku v tom, zda chce on sám mít další práci navíc, nebo bedro ze své břímě předá likvidačnímu správci. Pokud si soudní komisař ponechá výkon likvidačního správce, má ve smyslu ustanovení § 206 odst. 1 z. ř. s. všechna jeho oprávnění, ale bude se při výkonu této činnosti označovat jako soudní komisař a ne jako likvidační správce.⁸³ Nejenže bude vykonávat úkony soudu ale také práva a povinnosti likvidačního správce, a tudíž bude spravovat majetek patřící do likvidační podstaty, pořizovat a vést seznam majetku a též ho se souhlasem soudu zpeněžovat.

Avšak můžou nastat situace, při kterých je jmenování likvidačního správce pro notáře povinné. Notář se může z dědického spisu lehce dozvědět, že je veden spor o majetek nebo pohledávky mezi zůstavitelem a další osobou, tedy spor o majetek a pasiva likvidační podstaty. Z § 229 z. ř. s. jasně vyplývá, že v těchto situacích by měl být hned jmenován likvidační správce, tak aby se vyhnulo nepovolenému stavu.

Druhou situací je případ, kdy v průběhu řízení vznikne incidenční spor o pravost, výši nebo pořadí pohledávky. Spor se musí vést vždy proti likvidačnímu správci, v souladu s § 262 odst. 2 z. ř. s. a notář vyzve věřitele k podání žaloby. Ale co se stane, pokud v okamžiku podání žaloby není ještě jmenován likvidační správce? Z ustálené judikatury, a i komentářové literatury vyplývá, že neuvedení jména, příjmení likvidačního správce není vadou v podmínkách řízení, ale mělo by tam být uvedeno, že žalovaný je dosud neustanovený likvidační správce pozůstalosti ze seznamu insolvenčních správců.⁸⁴ K tomuto názoru došel pan Drahomír Foltan ve svém článku „*Jmenovat*

⁸² MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s.205, 206

⁸³ VLÁČIL, David In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 217

⁸⁴ Tamtéž, s. 536

*likvidačního správce či nikoliv*⁸⁵, kde citoval například rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.12.2008, sp. zn. 21 Cdo 5145/2007 a podle něj postačí v žalobě specifikovat alespoň okruh osob připadajících v úvahu. Důvodem je hlavně to, že soudnímu komisaři je svěřena v pozůstalostním řízení pravomoc soudu, a tudíž není možné, aby soudní komisař byl stranou v soudním řízení.

6.5. Dilemata soudního komisaře

Soudní komisař často stojí před rozhodnutím, zda a kdy nařídit likvidaci a taky jaké řešení bude pro dědic nejvhodnější. Mnohokrát se totiž může stát, že se zůstavitel v průběhu svého života zadluží, a to díky různým půjčkám, úvěrům, které není schopen před svou smrtí splatit. V dnešní úpravě řízení o pozůstalosti máme šest dědických tříd a lhůtu pro odmítnutí dědictví ve výši jednoho měsíce, avšak za určitých podmínek se tato lhůta prodlužuje, viz ustanovení § 1487 odst. 1 o. z. Stejně tak máme stanovenou lhůtu pro dědice neznámého pobytu, která nesmí být kratší než šest měsíců, což je upraveno v ustanovení § 166 odst. 1 z. ř. s. Tyto lhůty zákonodárce stanovil proto, aby předcházel neúměrnému prodlužování likvidace pozůstalosti, jako tomu bylo v předchozí právní úpravě.

Po vydání usnesení o nařízení likvidace a zároveň po jeho vyvěšení na úřední desce soudu stále probíhá řízení o pozůstalosti. Soudní komisař jedná s dědici, poučuje je o jejich dědickém právu a o právu dědictví odmítnout a také co znamená právo na výhradu soupisu pozůstalosti. Takže ačkoliv máme vydané usnesení o likvidaci, které není pravomocné, soudní komisař už jedná s dědici o tom, co a jak dál. Nejčastější otázkou a zároveň obavou dědiců je, zda dědictví přijmout či nepřijmout. Pokud totiž soudní komisař nevydá usnesení o nařízení likvidace, tak má dědic hned obavy z toho, že na něj mohou „spadnout“ všechny dluhy, které jsou v pozůstalosti. A proto raději ze strachu odmítá dědictví. Jenomže to soudnímu komisaři přináší další práci a zároveň to prodlužuje celé řízení. Jak jsem zmínila na začátku, máme šest dědických tříd a pokud v nich každý dědic odmítne dědictví, může to dojít do stádia, kdy se nakonec stát stane dle § 1634 o. z. dědicem. Proto by soudní komisař měl dobře zvážit, kdy vydat usnesení a také by se měl snažit dědici situaci vysvětlit a poučit ho o možnosti odvolat se. Avšak i to by mohlo vést k situaci zrušení usnesení o nařízení likvidace v případě, že je dědic schopen splácet dluhy v plné výši a zároveň by se mohl

⁸⁵ FOLTAN, Drahomír. *Jmenovat likvidačního správce či nikoliv*. Ad Notam, 2018, č. 4, s.13

nařídít a provést výkon rozhodnutí nebo exekuce na majetek v pozůstalosti.⁸⁶ Dle mého názoru by soudní komisař měl řádně vysvětlit, že důvodem, proč dědictví neodmítnout, by mohl být případný likvidační přebytek.⁸⁷

Jelikož podat návrh o nařízení likvidace podle § 195 odst. 1 z. ř. s. může i věřitel, který prokáže svou pohledávku, jíž bude odpovídat dluh patřící do pasiv pozůstalosti, tak dalším otázkou, kterou si může notář v této souvislosti položit je „Nejde o šikanózní návrh ze strany věřitele?“. Důvodem, který může totiž věřitele k tomuto jednání motivovat, je ten že se tímto jeho jednáním celá jeho pohledávka stane splatnou. Pokud notář jeho návrh posoudí jako šikanózní, bude postupovat podle ustanovení § 2 odst. 3 o. z., podle kterého výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti a bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění.⁸⁸

Když se v této části řeší dilemata soudního komisaře, tak mě spíš v této souvislosti napadl takový problém, který by možná bylo dobré vyřešit. Problém se týká vyzývání věřitele k odstranění vad své přihlášky podle ustanovení § 241 odst. 1 z. ř. s. Protože nemá-li přihláška všechny náležitosti, či je nesrozumitelná nebo neurčitá, vyzve soudní komisař věřitele k doplnění nebo k opravě. Učiní tak výzvou, která má formu usnesení, ve které konkretizuje dané nedostatky. Zároveň mu stanoví lhůtu k odstranění vad, která je lhůtou soudcovskou a činí 15 dnů od doručení usnesení. Samozřejmě je věřitel i poučen o následcích spojených s neodstraněním vad. Věřitel však na toto usnesení nereaguje a tím pádem soudní komisař přihlášku odmítne dle § 241 odst. 4 z. ř. s.⁸⁹ Toho se věřitel lekne a podá proti usnesení o odmítnutí odvolání. Dle mého dojmu tím akorát dochází k dalšímu prodlužování řízení a bylo by na místě, pokud se věřitel neumí starat o svoji přihlášku, ačkoliv je vyzván k doplnění, tak aby mu nebylo umožněno v takovýchto případech podat odvolání proti usnesení o odmítnutí.

6.6. Činnost v likvidaci

Soudní komisař vykonává v rámci své funkce určité činnosti, které soud svěřil jen jemu. Mezi jednu z nich patří, jak bylo zmíněno v předchozím odstavci, kontrola obsahu přihlášek,

⁸⁶ ŠEŠINA, Martin. *Urychlení likvidace pozůstalosti*. Ad Notam. 2015, č. 2, s. 8-11

⁸⁷ § 275 z. ř. s.

⁸⁸ BREJLOVÁ, Kateřina. *Nové postavení věřitele v dědickém řízení a změna v odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele*. Ad Notam, 2014, č. 1, s. 18

⁸⁹ VLÁČIL, David In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 507

případná výzva k doplnění. Zároveň se také stará o přezkoumávání pohledávek.⁹⁰ K tomu, aby mohly být pohledávky přezkoumány je potřeba mít jejich seznam, který je rovněž v dikci soudního komisaře. Seznam pohledávek je sice veden současně se seznamem majetku likvidační podstaty, ale zároveň nezávisle jeden na druhém. Soudní komisař vede seznam po nařízení likvidace pozůstalosti (tedy po právní moci usnesení), v takovém pořadí, v jakém mu přicházejí přihlášky, případně doplněné přihlášky. Do seznamu zapíše přihlášenou pohledávku, která nebyla soudem pravomocně odmítnuta, pohledávku, kterou věřitel uplatnil oznámením ještě před nařízením likvidace, pokládá-li se za přihlášku (§ 245 z. ř. s.) a pohledávky, které se uspokojují vždy ačkoliv nebyly přihlášeny (§ 239 odst. 2 z. ř. s.). Každá pohledávka se do seznamu zapíše pod samostatnou položkou.⁹¹ U každé položky je uveden popis skutečností, které jsou podle věřitele důvodem vzniku pohledávky, věřitelovo vyčíslení jistiny spolu s příslušenstvím v českých korunách, tvrzení, zda jde o vykonatelnou pohledávku a zda bylo uplatněno uspokojení ze zajištění.⁹²

Soudní komisař umožní tomu, kdo má relevantní důvod, nahlížet do seznamu pohledávek. Nahlízející osoby si pak samy mohou provést výpisy z tohoto seznamu. Soudní komisař může na jejich žádost tyto výpisy nebo opisy vyhotovit sám, avšak za soudní poplatek.⁹³

K přezkoumání pohledávek soudní komisař nařídí jednání je-li v seznamu pohledávek více než jedna pohledávka, s výjimkou toho, kdy se věřitelé tohoto práva vzdali anebo souhlasili s přezkoumáním pohledávek bez jednání. Termín stanoví soudní komisař podle posledního dne lhůty pro podání přihlášek, přičemž se jednání nesmí konat dříve než 20 dnů od uplynutí této lhůty. Místem konání je zpravidla sídlo soudního komisaře, nebo jednací síň pozůstalostního soudu, a to v případě většího počtu osob. Jde o jednání neveřejné, a tudíž se ho mohou zúčastnit jen předvolané osoby.⁹⁴ Těmito osobami jsou věřitelé s přihlášenou pohledávkou nebo ti věřitelé, kteří mají právo na její uspokojení i bez přihlášení, případně jejich zástupci a další osoby jejichž přítomnost je potřeba zajistit, např. osoba mající předložit listiny. Předvolání těmto osobám doručí soudní komisař zpravidla 10 dnů před konáním a zároveň jej vyvěsí na úřední desce soudu.⁹⁵

⁹⁰ § 250 a násl. z. ř. s.

⁹¹ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 684, 685

⁹² MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 436

⁹³ VLÁČIL, David In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 517

⁹⁴ Tamtéž, s. 517

⁹⁵ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s.686

Předvolání likvidačního správce není nutností, avšak účast mu musí být umožněna, považuje-li to soudní komisař za účelné může mu předvolání též doručit.⁹⁶

Změna doby nebo místa jednání je možná jen z vážných důvodů např. nemoc soudního komisaře nebo účastníka. Avšak u věřitele je zde větší přísnost v tom ohledu, že si za sebe může zvolit zástupce. Při změně doby nebo místa jednání soudní komisař znovu všechny předvolává a soud změnu zveřejní na úřední desce.⁹⁷

Při jednání jsou pohledávky přezkoumávány podle seznamu pohledávek. Pokud soudní komisař nerozhodne jinak, tak se nepřezkoumávají zpravidla pohledávky ze smluv uzavřených s ním nebo s likvidačním správcem.⁹⁸

Při jednání přezkoumává soudní komisař pohledávky a vychází přitom z listin, které mu věřitelé předložili jako přílohu své přihlášky anebo z dalších důkazních prostředků např. opatřených zpráv. Nepřihlíží ke skutečnostem, ke kterým se věřitel ani přes jeho výzvu neměl k doplnění listin, které požadoval ve výzvě, anebo které mají prokázat tvrzenou vykonatelnost či právo na uspokojení pohledávky za zajištění. Což koneckonců vyplývá i z judikatury: „*V případě likvidace pozůstalosti, nepředloží-li věřitel k přihlášce listiny, kterých se přihláška dovolává ani v dodatečné lhůtě, nepřihlíží se nadále k vyličení skutečností, k jejichž prokázání měly listiny sloužit (§ 247 odst. 4 ZŘS). V tomto případě soud jinak perfektní přihlášku neodmítne.*“⁹⁹ Soudní komisař posuzuje, zda lze pohledávku považovat za prokázanou, v jaké výši, případně zda se prokázala její vykonatelnost či právo na uspokojení ze zajištění. Pokud je vykonatelná pohledávka přiznaná pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného příslušného orgánu (např. stavební úřad, finanční úřad), neposuzuje zde soudní komisař skutečnosti uplatněné již v samotném řízení, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. Přihlíží jenom k těm skutečnostem, které v řízení nebyly uplatněny nebo ani být uplatněny nemohly. Nikdy nemůže dojít k závěru, že taková pohledávka neexistovala, ale může dojít k tomu, že po vydání rozhodnutí byla zčásti uhrazena, a proto je výše pohledávky ke dni jednání rozdílná.¹⁰⁰ Co se týká námitek promlčení některého z věřitelů, tak k ní soudní komisař přihlíží nejpozději do doby přezkoumání této pohledávky při jednání.¹⁰¹

⁹⁶ VLÁČIL, David In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 518

⁹⁷ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 438

⁹⁸ § 254 z. ř. s.

⁹⁹ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22.02.2022, sp. zn. 7 Co 167/2022

¹⁰⁰ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 441

¹⁰¹ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s.687

Soudní komisař po přezkumu každé jednotlivé pohledávky jednoznačně uvede v protokolu, zda pohledávku nebo právo na uspokojení ze zajištěné pohledávky, lze považovat za prokázané. Na to konto mají ostatní věřitelé (ti, kteří se dostavili) právo ji popřít. Soudní komisař své závěry k popřené pohledávce znovu posoudí. Může dojít ke stejnému závěru jako prvně, tedy že bere pohledávku i přes všechno za prokázanou anebo může zcela změnit svůj názor. Pokud svůj názor nezmění vyzve popírajícího věřitele k tomu, aby se vyjádřil, zda jím popřená pohledávka, nebo popřené části pohledávky byly uplatněny u soudu žalobou. Jestliže věřitel trvá na podání žaloby je poučen o podmínce složit jistotu. V případě, že soudní komisař posoudí, že k popření pohledávky došlo oprávněně, odkáže věřitele, jehož pohledávka byla popřena, aby podal incidenční žalobu.¹⁰²

Po skončení jednání zapíše jeho výsledek soudní komisař do seznamu pohledávek. Samotný průběh jednání je zachycen v protokolu nebo na zvukovém či zvukově obrazovém záznamu. Zákon soudnímu komisaři nestanoví bližší úpravu zápisu. V praxi to bývá nejčastěji tak, že u každé jednotlivé pohledávky uvede, zda ji pokládá za prokázanou, v jaké výši, jaký věřitel a z jakého důvodu ji popřel včetně důvodu popření.¹⁰³

V ustanovení § 259 z. ř. s. je dále uvedena možnost přezkumu pohledávek soudním komisařem bez jednání, kdy věřitelé nejsou k takovému přezkoumání předvoláni. Soudní komisař však při přezkumu postupuje obdobně jako při popisu výše uvedeného jednání dle § 255 z. ř. s. Jediný rozdíl je v tom, že s výsledky jeho přezkumu nemusí seznamovat věřitele. I v tomto případě své závěry uvede v seznamu pohledávek.¹⁰⁴

¹⁰² VLÁČIL, David In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HRMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 525-527

¹⁰³ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 445

¹⁰⁴ SVOBODA, Jiří, KLIČKA Ondřej. Dědické právo v praxi. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 342

7. Společné činnosti soudního komisaře a likvidačního správce

Při likvidaci pozůstalosti jsou určité činnosti možné vykonávat buď soudním komisařem nebo likvidačním správcem. Tyto činnosti jsou ale vykonávány vždy jednou osobou. To znamená, že pokud je jmenován do své funkce likvidační správce, tak jen on je oprávněn tyto činnosti vykonávat a naopak. Příkladem, kdy vykonává jeden nebo druhý určitou funkci je správa majetku likvidační podstaty, kterou jak jsem již popisovala v předchozích kapitolách mají plnou, tzn. starají se o majetek a o jeho rozmnožení, činí cokoliv, co je přínosné a užitečné.

7.1. Zjišťování majetku likvidačním správcem či notářem

Jak je uvedeno výše důležitým úkolem je zjišťování majetku likvidační podstaty, což je upraveno v § 213 a násl. z. ř. s. V usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti soud zpravidla určí likvidačnímu správcovi, aby prováděl veškeré úkony potřebné ke zjištění majetku likvidační podstaty, a to ve smyslu ustanovení § 213 a násl. z. ř. s. a za tímto účelem mu dává oprávnění ke konání podle § 215 z. ř. s., aniž by k tomu potřeboval předchozí souhlas soudního komisaře. Stejně tak tyto úkony může činit i soudní komisař.

Z ustanovení § 100 z. ř. s. vyplývá, že likvidační správce nemusí být jmenován vždy, ale když už je, tak jestliže činí úkony potřebné ke zjištění majetku, tak se řídí pokyny notáře, který v řízení o pozůstalosti provádí úkony soudu prvního stupně jakožto soudní komisař. A taktéž by se při zjišťování majetku měl pokyny soudu řídit i soudní komisař.

Majetek likvidační podstaty se zjišťuje ze soupisu pozůstalosti, seznamu pozůstalostního majetku, ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku, ze shodných údajů dědiců, případně pokud byl proveden soupis pozůstalosti, tak z něj. Veškerá dokumentace je vedena ve spisu, který od počátku řízení o pozůstalosti spravuje notář. Proto aby tyto dokumenty měl i likvidační správce požádá soudního komisaře o nahlížení do spisu v jeho kanceláři, kde si potřebné dokumenty ofotí. Dále provede likvidační správce nebo notář šetření objasňující, zda je součástí majetku likvidační podstaty i ten majetek, který zůstal při projednání pozůstalosti sporný a k němuž se dosud nepřihlíželo.¹⁰⁵

Při zjišťování jsou oba oprávnění využít všech možných systémů, seznamů, kde je majetek evidován, listin, požadovat sdělení informací od fyzických a právnických osob, ale jen co se

¹⁰⁵ § 162 odst. 2 a § 172 odst. 2 z. ř. s.

informací o majetku týká. Soud a soudní komisař mají přímé právo zjišťovat od třetích osob informace a tyto osoby jsou naopak povinny jim je sdělit. A contrario, likvidační správce může tyto informace zjišťovat se souhlasem soudu, který mu dá svolení k dálkovému přístupu do seznamů a systémů. Důvodem k odmítnutí sdělení může být důvod uvedený v §126 odst. 1 o. s. ř., tj. v případě způsobení nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.¹⁰⁶ Samozřejmě může přicházet v úvahu v případě neposkytnutí součinnosti uložením pořádkové pokuty až do výše 50.000,- Kč. Návrh k takovéto pokutě podá soudnímu komisaři likvidační správce, nebo ji i bez návrhu uloží sám soudní komisař.¹⁰⁷

Ten, kdo sdělil potřebné informace, má dle § 217 z. ř. s. právo na náhradu hotových výdajů. Za hotové výdaje se v tomto případě například považují náklady na poštu a cestovné. Toto právo musí být uplatněno u soudního komisaře či likvidačního správce do tří dnů od dojetí sdělení likvidačnímu správci nebo notáři.¹⁰⁸

7.2. Vedení seznamu majetku

Likvidační správce nebo notář pořizují a vedou seznam majetku, a to na základě shora uvedených zjištění podle § 214 a § 215 z. ř. s. Součástí seznamu je majetek, o kterém díky zjištění nejsou pochybnosti, že do likvidační podstaty patří a majetek sporný, který podle pokynu soudu má být taktéž zařazen do likvidační podstaty. Seznam se v průběhu řízení o likvidaci může měnit, majetek může být doplňován nebo vyřazován.¹⁰⁹ Jak vyplývá z ustanovení § 219 z. ř. s. majetek se v seznamu zapisuje pod samostatnými položkami, tak aby to umožňovalo jeho náležitou identifikaci.

Povinností likvidačního správce nebo soudního komisaře je bezodkladně vyrozumět orgán, který vede veřejný seznam nebo rejstřík o tom, že majetek takto evidovaný, byl zapsán do seznamu likvidační podstaty. Jde především o katastr nemovitostí, rejstříkový soud, registr vozidel, plavební rejstřík nebo depozitář cenných papírů.¹¹⁰

¹⁰⁶ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 394

¹⁰⁷ PIRK, Tomáš In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 477

¹⁰⁸ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 397

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 398

¹¹⁰ PIRK, Tomáš In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 481

7.3. Omezení při správě

V ustanovení § 227 z. ř. s. najdeme určité zvláštní povinnosti při správě majetku likvidační podstaty. Dalo by se říct, že jde o určitá omezení pro likvidačního správce nebo soudního komisaře, která jim dává soud. Jde o omezení týkající se správy majetku, kdy mohou jednat pouze se souhlasem soudu nebo podle jeho pokynů a tím pádem má soud vliv na správu likvidační podstaty.¹¹¹

Peněžení prostředky mohou být soudním komisařem nebo likvidačním správcem uloženy jen na soudem určený účet u banky. Soud sdělí přípisem číslo účtu a variabilní symbol, což je spisová značka.¹¹²

Taktéž ukončení provozování obchodního závodu nebo jeho pobočky lze činit jen se souhlasem soudu. Pokyny soudu se drží notář nebo likvidační správce v souvislosti se správou akcií, obchodního podílu či družstevního podílu.

Likvidační správce nebo notář může uzavírat smlouvy potřebné k získání peněžních prostředků, konkrétně jde o smlouvy o úvěru, o půjčce a stejně tak může uzavírat smlouvy na dodávku energií a surovin potřebných k provozu zůstavitelova obchodního závodu nebo jeho pobočky. Smlouvy uzavře za obvyklých obchodních podmínek a s předchozím souhlasem soudu.¹¹³

Použití dotace, návratné finanční výpomoci ze státního rozpočtu a použití majetek náležící do likvidační podstaty, se kterým lze nakládat jen způsobem stanoveným zvláštním právním předpisem, lze taktéž jen se souhlasem soudu a způsobem k tomu určeným.¹¹⁴

7.4. Zpeněžení majetku likvidační podstaty

Stěžejním bodem likvidace pozůstalosti je její zpeněžení, tak aby bylo dosaženo co největšího výtěžku. Jde totiž o hlavní cíl v souvislosti s uspokojením věřitelových pohledávek. Pokud bych to měla říct laicky, tak jde o získání peněz díky prodeji majetku likvidační podstaty a jeho následném rozdělení mezi oprávněné osoby dle rozvrhu. Jde o proces, který je upraven

¹¹¹ PIRK, Tomáš In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 485

¹¹² § 225 odst. 1 Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 1/2002 ze dne 03.12.2001, č.j. 505/2011-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy

¹¹³ MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 406

¹¹⁴ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 667

v zákoně a není možné jej zpeněžit pod hodnotou.¹¹⁵

Volba způsobu zpeněžení není tak úplně v dikci likvidačního správce nebo notáře, ale je potřeba souhlasu soudu. A proto je potřeba si upřesnit, jak ten souhlas soudu brát. V případě zpeněžování majetku likvidační podstaty likvidačním správcem je souhlas soudu chápán jako souhlas soudního komisaře, neboť dle ustanovení § 100 odst. 2 z. ř. s. mu tento úkon není vyňat. Pokud by totiž nezískal souhlas, pak by zpeněžení nemělo žádné následky. To znamená, že by se nový nabyvatel nestal vlastníkem a zaplacená částka by byla brána jako plnění bez právního důvodu. Samozřejmě likvidační správce navrhne, jakým způsobem by si zpeněžení majetku představil, ale pak už závisí na uvážení soudního komisaře, zda návrh bude akceptován. Pokud ale zpeněžení majetku provádí soudní komisař, tak v tomto případě potřebuje skutečně souhlas soudu.¹¹⁶ Podle § 100 odst. 3 z. ř. s. k tomuto usnesení připraví všechny potřebné podklady, včetně návrhu jeho znění.

Majetek může být zpeněžen hned několika způsoby uvedenými ustanovení § 232 z. ř. s. a to buď jako celek nebo po částech. V případě zpeněžení po částech, mohou být tyto části zpeněženy různými způsoby. Způsob zpeněžení je ponechán na likvidačním správcem, tak aby byl majetek zpeněžen za co nejvyšší cenu a nejrychlejším způsobem.

Jedním ze způsobů, jak majetek zpeněžit je jeho prodej v dražbě provedené soudem podle ustanovení občanského soudního řádu.

Dalším způsobem, který je často navrhován likvidačním správcem a je prodej smlouvou, kterou s ním uzavře nabyvatel. V tomto případě není potřeba vyhotovit znalecký posudek na zjištění ceny majetku, avšak je na místě souhlas soudu, ve kterém jsou bližší podmínky prodeje.¹¹⁷

Třetím způsobem je prodej ve veřejné dražbě podle zákona č. 26/2000 Sb., ze dne 18.01.2000, o veřejných dražbách. K dražbě je potřeba určit cenu znaleckým posudkem, protože od toho se bude stanovovat cena vyvolávací.¹¹⁷

Při prodeji v dražbě provedené soudním exekutorem provede zpeněžení exekutor.

Věřiteli, který má svoji pohledávku zajištěnou zástavním nebo zadržovacím právem je podle ustanovení § 233 z. ř. s. přiznáno právo zpeněžit majetek. Souhlas soudu věřitel získá, pokud má věřitel platně sjednáno, že zastavenou nebo zadržovanou věc může dohodnutým způsobem

¹¹⁵ SVOBODA, Jiří, KLIČKA Ondřej. Dědické právo v praxi. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s.336

¹¹⁶ MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 411

¹¹⁶ Tamtéž, s. 412

¹¹⁷ PIRK, Tomáš In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 490

zpeněžit a není to v rozporu se zájmy jiného věřitele. Soud mu k tomu stanoví lhůtu. Výtěžek věřitel odevzdá soudu a podá mu zprávu o průběhu zpeněžení.¹¹⁸

Je-li zpeněžován majetek zapsaný ve veřejném seznamu má likvidační správce nebo notář povinnost oznámení tomu, kdo seznam vede.¹¹⁹

¹¹⁸ ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 672

¹¹⁹ Tamtéž, s. 674

Závěr

Cílem této práce bylo přiblížit institut likvidace pozůstalosti z pohledu osob majících vliv na jeho průběh. Jednalo se o vysvětlení jejich postavení, jakým způsobem ovlivňují řízení, jaké mají možnosti případné obrany, jaká úskalí musí řešit a zároveň pokusit se vysvětlit to, proč se jedná o tak dlouhou fakultativní část pozůstalostního řízení.

Jde o velmi široké téma, které je shrnuto v nejdůležitější body, ve kterém je čtenář uveden do kontextu samotné likvidace pozůstalosti včetně rozsáhlých a významných změn v legislativní úpravě. Legislativní úprava je z mého pohledu velice přínosná pro praxi, jelikož vyjasňuje otázky, které nebyly v dosavadní úpravě likvidace zcela jasné.

Nezbytným předpokladem pro samotné seznámení se s likvidací pozůstalosti bylo popsání jejího počátku, resp. nařízení likvidace, včetně jejího vývoje a zakomponování momentů, do kterých už mohly zasahovat procesní subjekty.

Komparací dosavadní a nynější úpravy ohledně účastníků řízení mělo za cíl ukázat, že za účastníka se bral mnohdy i ten, který by se podle současné úpravy za účastníka nepovažoval. Tato fáze řízení je vnímána jako velmi důležitá, protože je na místě si hned na začátku vyjasnit, kdo a jakým způsobem může řízení ovlivnit a jaká má k tomu práva případně i nějaké povinnosti plynoucí mu z účasti. Proto se v práci pracuje jak s judikaturou, tak s odbornými články, přičemž dochází k propojení názorů autora článku.

Věřitelé jsou považováni za velmi silnou procesní „skupinu“, která má velký vliv na celý průběh řízení, jelikož oni jsou v postavení těch, kteří chtějí v co největší míře dosáhnout uspokojení svých pohledávek. Otázkou na zamyšlení, zda by *de lege ferenda* nebylo vhodné, aby došlo ke změně právní úpravy týkající se možnosti podat odvolání proti usnesení o odmítnutí přihlášky. Je totiž zřejmé, že když se aktivně věřitel o svoji přihlášku nestará, ani nereaguje na výzvu, tak o ni nejeví takový zájem, jaký by měl. V tomto případě věřitel o své majetkové právo tolik nepečuje, a naopak nehospodárně se jeho lhostejností prodlužuje celé řízení. Tudíž by bylo vhodné a účelné, aby nemohl podat odvolání proti usnesení o odmítnutí přihlášky.

Likvidační správce má velmi zajímavé postavení a zároveň rozmanitou práci. Jde o subjekt, který když je jmenován, figuruje v této fázi řízení od jeho počátku až do konce. V práci jsou shrnuty všechny podstatné body o jeho osobě a činnosti. Je k tomu používána nejen rozmanitá právní úprava, ale i konkrétní příklady sloužící lepšímu pochopení.

Dosavadní zkušenosti s praxí v notářské kanceláři jsou využity u popisu činnosti soudního komisaře. Jsou především uváděny konkrétní dilemata, které v souvislosti s likvidací řeší a které mu mohou přivodit „vrásky na čele“.

Mám za to, že jsem svůj cíl práce splnila. Nutno podotknout, že jde o velice široké téma, které by se dalo popsat více podrobněji. Avšak při samotném výkladu jsem se snažila vykládat nejen podle zákona, ale zamýšlet se nad instituty i v praktickém významu a hledat otázky pro diskusi. Pro moji praxi u pana notáře jsem vypracováním této práce získala cenné informace, a to nejen z právní úpravy, ale především z odborných článků, které mi přiblížily institut z jiného pohledu a daly mi podněty k zamyšlení.

Vzhledem k ekonomické situaci, v jaké žijeme a v jaké budeme i nadále žít, kdy zatím světlé vyhlídky na budoucnost vidím v nedohlednu, tak předpokládám, že soud bude čím dál častěji rozhodovat o nařízení likvidace, a tedy procesní subjekty budou mít čím dál více práce a vlivu na řízení.

Seznam použitých zkratek

z. ř. s.	zákon č. 292/2013 Sb. ze dne 12.09.2013, o zvláštních řízeních soudních
j. ř. o. k. s.	vyhláška č. 37/1992 Sb. ze dne 20.12.1991, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy a násl. a následující
o. z.	zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 03.02.2012, občanský zákoník
odst.	odstavec
písm.	písmeno
sp. zn.	spisová značka
č.j.	číslo jednací
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., ze dne 04.12.1963, občanský soudní řád
tzv.	tak zvaný
resp.	respektive
tj.	to je
např.	například
i. z.	zákon č. 182/2006 Sb., ze dne 30.03.2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
i. s.	zákon č. 312/2006 Sb., ze dne 23.05.2006, o insolvenčních správcích
dph	daň z přidané hodnoty
úr. prod.	nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ze dne 16.10.2013, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, a evidence svěrenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích
n. ř.	zákon č. 358/1992 Sb., ze dne 07.05.1992, o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
atd.	a tak dále
apod.	a podobně
nar.	narozeném
č.p.	číslo popisné

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

- DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné*, svazek 4. Díl čtvrtý: Dědické právo, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7478-325-8.
- MACKOVÁ, Alena, MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016. ISBN: 978-80-7502-122-9.
- ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-345-2.
- BÍLEK, Petr, DRÁPAL Ljubomír, JINDŘICH, Miloslav, WAWERKA, Karel. *Notářský řád a řízení o dědictví. 3.vydání*. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-865-7.
- SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-788-0.
- SVOBODA, Jiří, KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-266-3.
- BÍLEK, Petr, FIALA Roman, JINDŘICH, Miloslav, WAWERKA, Karel., a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví. 4.vydání*. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-181-9.
- KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Dědické právo podle nového občanského zákoníku. Praktická příručka*. Praha: Leges, 2015, ISBN 978-80-7502-097-0.
- ŠEŠINA, Martin, MUZIKÁŘ, Ladislav, DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-601-9.
- RICHTER, Martin, BENÝŠEK, Jan, ČUJAN, Radomír a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, ISBN 978-80-7400-698-2.
- SVOBODA, Karel, HROMADA, Miroslav, LEVÝ, Jiří, VLÁČIL, David, TLÁŠKOVÁ, Šárka, PIRK, Tomáš. *Náklady řízení*, 1. vydání. Praha. C.H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-650-0.

- BÍLEK, Petr, JINDŘICH, Miloslav, RYŠÁNEK, Zdeněk, BERNARD, Pavel., a kol. *Notářský řád. Komentář. 5.vydání.* Praha: C. H. Beck, 2018.xvi, ISBN 978-80-7400-689-0.

Seznam použitých odborných článků

- HOLÍK, Luboš. *K nařízení likvidace pozůstalosti.* Ad Notam, 2017, č. 5, s. 24-25
- ŠEŠINA, Martin. *Urychlení likvidace pozůstalosti.* Ad Notam. 2015, č. 2, s. 8-11
- LORENČÍK, Jiří. *Kdo je účastníkem řízení při likvidaci.* Ad Notam, 2009, č. 3, s.97-98
- FOLTAN, Drahomír. *Jmenovat likvidačního správce či nikoliv.* Ad Notam, 2018, č. 4, s.13
- BREJLOVÁ, Kateřina. *Nové postavení věřitele v dědickém řízení a změna v odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele.* Ad Notam, 2014, č. 1, s. 18

Seznam použitých právních předpisů

- zákon č. 292/2013 Sb. ze dne 12.09.2013, o zvláštních řízeních soudních
- vyhláška č. 37/1992 Sb. ze dne 20.12.1991, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy
- zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 30.03.2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- zákon č. 312/2006 Sb., ze dne 23.05.2006, o insolvenčních správcích
- zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 03.02.2012, občanský zákoník
- zákon č. 99/1963 Sb., ze dne 04.12.1963, občanský soudní řád
- zákon č. 358/1992 Sb., ze dne 07.05.1992, o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
- zákon č. 328/1991 Sb., ze dne 11. července 1991, o konkursu a vyrovnání
- Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 1/2002 ze dne 03.12.2001, č.j. 505/2011-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy
- nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ze dne 16.10.2013, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích
- zákon č. 262/2006 Sb., ze dne 21.04.2006, zákoník práce

- vyhláška č. 385/2015 Sb., ze dne 17.12.2015, o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot

Seznam použité judikatury

- rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.12.1974, sp. zn. 4 Cz 63/74
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.03.2015, sp. zn. 21 Cdo 1346/2014
- usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.10.1999, sp. zn. 21 Cdo 2423/98
- usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23.11.202, sp. zn. NcP 734/2020
- Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 9. 2020, sp. zn. 84 Co 176/2020
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22.02.2022, sp. zn. 7 Co 167/2022
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.12.2008, sp. zn. 21 Cdo 5145/2007

Likvidace pozůstalosti z pohledu procesních subjektů

Abstrakt

Tato diplomová práce s názvem „Likvidace pozůstalosti z pohledu procesních subjektů“ je zaměřena, jak už vyplývá ze samotného názvu, na procesní subjekty. Cílem této práce je srozumitelně uvést, kdo je účastníkem, kdy mu účastenství vzniká, jakým způsobem ovlivňuje samotné řízení, jaké má povinnosti ze zákona a co za odměnu mu z jeho účasti plyne. Z pohledu právního vývoje prošla tato oblast práva značnou rekonstrukcí, která přinesla řadu změn. Samotná likvidace pozůstalosti je velmi širokým tématem.

Úvodem této práce autor seznamuje čtenáře s důvody, které ho vedly k volbě daného tématu. Dále už je práce členěna do sedmi kapitol, které jsou rozděleny do podkapitol.

První kapitola obsahuje seznámení se s pozůstalostním řízením. Obsahuje jednotlivé kroky, které jsou činěny po smrti lidské osoby. Zároveň je zde vidět snaha o definici pojmu likvidace pozůstalosti a vysvětlení jejího účelu.

Druhá kapitola se věnuje nařízení likvidace pozůstalosti a procesním předpokladům, které musí být naplněny, aby likvidace pozůstalosti mohla být soudem nařízena. Autor uvádí i co je obsahem rozhodnutí a jaké jsou jeho účinky.

Velmi důležitá je třetí kapitola. V této kapitole je uvedeno, kdo je účastníkem likvidace pozůstalosti a čtenář je seznámen s dřívější úpravou účastenství.

Ve čtvrté kapitole je vysvětleno, kdo je věřitel, jaká pasiva může věřitel přihlásit, a hlavně co všechno musí obsahovat jeho přihláška. Zároveň je autorem uvedeno, že věřitel má možnost podat žalobu na určení, že mu pohledávka v určité výši náleží.

Pátá kapitola je věnována činnosti likvidačního správce. Čtenář je obeznámen s problematikou jmenování, odvolání a jednání likvidačního správce, včetně jeho odměny. V šesté kapitole se snaží autor o podobné obeznámení s osobou notáře. Tato kapitola mi přijde pro čtenáře zajímavá z pohledu „problémů“, které by v rámci své činnosti soudní komisař mohl řešit.

V sedmé kapitole už je shrnuta společná činnost soudního komisaře a likvidačního správce. Jde o činnost, kterou mohou vykonávat jak jeden nebo druhý samostatně. Především je důležitá v rámci likvidace pozůstalosti činnost zpeněžování majetku likvidační podstaty, a proto v rámci jedné podkapitoly je uveden popis jednotlivých způsobů zpeněžení tohoto majetku.

Závěr práce se věnuje shrnutí zjištěných poznatků a hodnocení práce. Při zpracovávání autor vycházel z právních předpisů, komentářové a jiné odborné literatury, odborných článků a různé judikatury.

Klíčová slova:

- likvidace pozůstalosti
- dluhy
- účastníci řízení

Liquidation of the inheritance from the point of view of procedural subjects

Abstract

Liquidation of the Inheritance from the Point of View of Procedural Subjects," focuses on the procedural subjects involved in the process. The aim of this work is to clearly state who participates, when they become a participant, how their participation affects the proceedings, what obligations they have under the law, and what rewards they receive for their participation. The area of law pertaining to the liquidation of estates has undergone considerable recodification, bringing about numerous changes.

The liquidation of an estate is a broad topic. In the introduction of this work, the author acquaints the reader with the reasons that led them to choose the given topic. The work is divided into seven chapters, each of which contains subchapters.

Chapter one provides an introduction to probate proceedings, outlining the individual steps taken after the death of a person, while defining the concept of liquidation of the estate and explaining its purpose. Chapter two deals with the ordering of the liquidation of the estate and the procedural prerequisites that must be met for the court to order liquidation. The author also discusses the content of the decision and its effects.

Chapter three is important as it describes who may participate in the liquidation of the estate and provides the reader with an overview of the previous regulation of participation. Chapter four explains who the creditor is, what liabilities they can claim, and what their application must contain. The author also states that the creditor has the possibility to bring an action for a declaration that the claim is due to them in a certain amount.

Chapter five is devoted to the activities of the liquidation administrator, including their appointment, dismissal, proceedings, and remuneration. In chapter six, the author discusses the role of the notary and the problems they could solve as part of their activities.

Chapter seven summarizes the joint activities of the judicial commissioner and the liquidation administrator. It is an activity that can be performed independently by one or the other. In the liquidation of the estate, the activity of monetizing the property of the liquidation nature is important. Therefore, one sub-chapter provides a description of the individual methods of monetizing this property.

The conclusion of the thesis is devoted to the summary of findings and the evaluation of the work. The author based their work on legal regulations, commentary, and other professional literature, professional articles, and various case law.

Key words:

- liquidation of inheritance
- debts
- procedural subjects